

399

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA

109

SZERKESZTI:

DR. RUPP KORNÉL
FŐGYMN. TANÁR.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

1895

BUDAPEST

KIADJA A «KOSMOS» MŰINTÉZET HIRLAPKIADÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
1895.

ar.

Munkatársak.

Barcza József tanár	Mosdósy Imre tanfelügyelő
Dr. Karabás Abel tanár	Medveczky Lajos tanár
Bikfalvy József	Németh Péter
Bóbitya Endre tanár	Nyáry Pál
Dr. Boros Gábor tanár	Perényi Adolf tanár
Böngérffy János tanár	Perl Imre
Bukovics Ferencz	Dr. Radó Antal
Dósa Imre	Rimay László tanár
Endrei Ákos tanár	Dr. Sárffy Aladár tanár
Dr. Erdélyi Pál	Schiller Bódog
Faludy Kornél tanár	Dr. Schmidt Atilla tanár
Friedmann Ilona	Schober Béla
Gál Kálmán tanár	Somló Sándor
Gaal Mózes tanár	Szentiványi József
Grób Béla	Storch Ernő
Dr. Horváth Cyrill tanár	Szalay Károly tanár
Höltzenberger Brunó tanárj.	Szinger Leo
Hapros József	Szitnyai Elek tanár
Hárpáti Kelemen tanár	Szóllósy Ferencz
Hemény Aladár	Dr. Takács Menyhért tanár
Fr. Kiss Károly tanár	Tattay Irén igazgató
Dr. Koltai Virgil tanár	Toncs Gusztáv tanár
Dr. Körösi László tanár	Vargha Gábor
Krajcsovics Soma tanár	Vidákovics Dániel
Lassz Samu tanár	Vozári Gyula tanár
Leopold Lajos	Csivár József
Dr. Major Károly tanár	a „Fejtörő”-rovat vezetője.
Molnár Sándor tanár	

TÁRGYMUTATÓ.

I. Arczképek szöveggel.

Báró Eötvös Loránd ...	Oldal ... 1	Béldi Ákos gróf ...	Oldal ... 373	Dr. Cherven Floris ...	Oldal ... 561
Erődi Béla ...	25	Merza Lajos ...	374	Dr. Koltai Virgil ...	577
Dr. Wlassich Gyula ...	41	Kunn Géza gróf ...	374	Janky Károly ...	593
Dr. Beöthy Zsolt ...	61	Bartha Miklós ...	375	László főherceg ...	609
Zichy Mihály ...	81	Bethlen Bálint gróf ...	375	Lengyel Sándor ...	629
Gyulai Pál ...	97	Dr. Hegedüs István ...	385	Pirchala Imre ...	645
Dr. Szinnyi József ...	113	Dr. Lengyel Béla ...	433	Dr. Ponori Thewrewk Emil ...	661
Dr. Radó Antal ...	129	Váradai Antal ...	418	Gaal Mózes ...	677
Rózsavölgyi Gyula ...	145	Bethlen Gábor gróf ...	449	Szarvas Gábor ...	693
Zsilinszky Mihály ...	161	Sándor József ...	465	Dr. Hegedüs Loránt ...	709
Dr. Marczali Henrik ...	197	Gabányi Árpád ...	401	Dr. Szladiss Károly ...	725
Dr. Simonyi Zsigmond ...	213	Somló Sándor ...	301	Dr. Papp Ferencz ...	742
Jakab Ödön ...	229	Semsey Andor ...	481	Dr. Badics Ferencz ...	774
Szalay Imre ...	285	Szigeti József ...	497	Szilay Kálmán ...	758
Zichy Jenő gróf ...	318	Bedő Albert ...	513	Sarlay János ...	790
Dr. Német Antal ...	349	Harrach József ...	529	Leopold Lajos ...	806
Inczedy Dénes ...	365	Káldy Gyula ...	545	Dr. Sárffy Aladár ...	829

II. Irodalmunk jelesei.

(Arczképcsarnok.)

Erdélyi János ...	Oldal ... 3	Döbrentei Gábor ...	Oldal ... 230	Gr. Desewffy Aurél ...	Oldal ... 466
Kisfaludy Károly ...	26	Gyöngyösi István ...	246	Kossuth Lajos ...	482
Kazinczy Ferencz ...	42	Vajda Péter ...	270	Deák Ferencz ...	498
Czuczor Gergely ...	62	Nagy Ignác ...	286	Gr. Andrásffy Gyula ...	514
Garay János ...	82	Szigligeti Ede ...	318	Ballagi Mór ...	530
Bajza József ...	98	Zrínyi Miklós ...	334	Szontagh Gusztáv ...	546
Kisfaludy Sándor ...	114	Budai Ezaiás ...	350	Fényes Elek ...	562
Kiss János ...	130	Dugonics András ...	366	Petőfi Sándor ...	578
Virág Benedek ...	146	Teleki József ...	386	Tompa Mihály ...	594
B. Kemény Zsigmond ...	162	Papp Endre ...	434	Csokonay V. Mihály ...	630
Horvát István ...	198	Gróf Széchenyi István ...	402	Kölcsényi Ferencz ...	646
Fáy András ...	214	B. Wesselényi Miklós ...	450	B. Mednyaszky Alajos ...	718

III. A világirodalom jelesei.

(Arczképcsarnok.)

Schiller Frigyes ...	Oldal ... 662	Lessing G. E. ...	Oldal ... 726	Herder J. G. ...	Oldal ... 758
Goethe J. F. ...	678	Wieland K. M. ...	742	Börne ...	830
Heine Henrik ...	694	Gessner Salamon ...	774		
Klopstock Frigyes ...	710	Uhland Lajos ...	798		

IV. Elbeszélések, rajzok, leírások.

A király könyve Mosdósy Imrétől 4, 29, 47, 66, 88, 103, 120, 135, 151, 165, 184, 203, 222	Oldal ... 100	Az osztály legerősebbje ...	Oldal ... 100
A kard és lant hőse Gaal Mózesétől 239, 247, 271, 287, 319, 335, 358, 368, 387, 419, 435, 451, 467, 483, 499, 515, 531, 547, 563, 579, 595, 612, 631, 647, 663, 679, 695	274	Pythagoras tantétele. (Olaszból) P. A. ...	274
Az állhatatlan herceg. Böngérffy Jánostól 70, 727, 743, 759, 775, 799, 791	380	Gyermekismerőeim. Anti bácsitól 148, 207, 218, 295, 323, 389, 407, 442	380
Egy kis deák kalandja. (Angolból) Koltai V. ... 42, 63	7	Az írásheli gyötrelmei Rimay Lászlótól ...	7
	310	Hogyan barátoktam meg a latin nyelvvel? Albanustól ...	310
	490, 501	A sellő. Tattay Iréntől ...	490, 501
		Az áruló kályha. Anti bácsitól ...	

	Oldal
A levél Gaal Mózesztől	183, 179, 201
A kis hős S. M.	599, 615
A pipa. Krausz Aladártól (Therriet A. után)	600, 619, 634
Kleptomania Vargha Gábortól	633, 650
Az akasztófára való. Gaal Mózesztől	752
Egy parthie billiard. (Daudet után) Schiller Bódogtól	699
Az óra. Gaal Mózesztől	780
A sunyi. Gaal Mózesztől	764
Higany-urfi. Gaal Mózesztől	831
Az áldozatkész kapitány. Németh Pétertől	702, 719, 750
Sebzett harcászok. Grób Bélától	664, 681
Zelma. Friedmann Honától	355, 377
A napsugarak. (Nellie után hollandból) Szalay Károlytól	712
Az arany szelencze. Dósa Imrétől	223
Az aranya. Baumbach után dr. Koltai V.	101, 117
Radivoj és Juranics. Kemény Aladártól	583

V. Tanulmányok, értekezések, elmékedések.

Vörösmarty, Petőfi, Arany mint hazafias költők. Dr. Koltai Virgiltől	2, 31, 44
A szelek befolyása az éghajlatra. Fl.	28
Az érdem gyakran csak a halál után arat elismerést. Dr. Boros Gábortól	52
Tündér szerencsénk kénye hány-vet	—
Játszva emel s mosolyogva ver le. Dr. Boros G.	64
Az ókori görögök jelentősége. Dr. Boros G.	83
Az ember a jövő gyermeke. Dr. Boros	118
A gazdagság és szegénység. Dr. Boros G.	141
Játékok a régi Rómában. Kárpáti Kelemtől	7
A leghiresebb magyar szócsalád. Dr. Körösi Lászlótól	90
Önképzőkori irányszámok és munkaprogramm. Szitnyai Elektől	51, 99, 116, 131
Arany J. «Fiannak» cz. költeménye poetikailag elemezve. Krajszovics S.-tól	134, 149
Milyenek leszünk férfi korunkban? Szitnyai Elektől	147, 163, 179
Néhány szó- és szólásmód a debreczeni diák nyelvből. Barcza J.	190, 202
A régi római deák vakációk. Kárpáti Kelemtől	232
A keleti iskolákról. Sz. T.	250, 273
Néhány ó-kori játék Gál Kálmántól	320
Amphitheatralis játékok Rómában. Dr. Schmidt Atillától	485, 500, 518
A vízi madarak hónapja	501
Ünnepek a régi rómaiaknál. G. K.	538, 554
Egy lucullusi vendégség. Kárpáti Kelemtől	574, 640
Tompa családi költészete. Gaal Mózesztől	85, 104, 122, 138, 154
Tompa allegoriái. Szentiványi Józseftől	736, 751, 763
Beóthy Zsolt mint ifjúsági író. Dr. Körösi L.	715
Revitzky Gyula. Krausz Aladártól	596, 613
«Egy gondolat bánt engemet» fejtegetése Krausz A.	523
Czuczor Gergely népdalai. Dr. Koltai Virgiltől	516, 532, 548, 564
A fölfedezések jelentősége. Krausz Aladártól	263, 289
A vizsgák előtt — r.	379
Minőnek képzeled a jó tanulót otthon és az iskolában? Bernolák K.	339
A drámai jellemről. Bikfalvy Józseftől	654
A magyar nemzet lojalitása költészetében. Dr. Koltai V.	453, 468
A magyar tragédiák ismertetése. T. G.	421, 438, 454, 470
Kármán József emlékezete. Dr. Major Károlytól	404, 420, 436, 452
Molier költészete. Kemény Aladártól	358, 379, 394, 410, 445, 474, 426

	Oldal
Ariston	535
Az első cigarettá. Bukovy F.-től	458
Johann története. Dr. Sárffy Aladártól	231, 262
A kiből nagy ur lett. Nyáry Páltól	116, 132
A két jó barát. — r.	34
Egy kis kirándulás Rimay Lászlótól	256
Visszaemlékezés az iskolára B. M.	749
A tömjénfüst. Gaal Mózesztől	791
Karácsonyi rege. Leopold Lajostól	806
Hassan. Storch Ernőtől	810
Milyenek vagyunk deák korunkban? K. F.	164, 180, 199, 215
Szent István és népe. Dr. Körösi Lászlótól	697, 713
Hullanak már a levelek. Szöllösy F.-től	712
Egy pár csizma. (Németből.) Rónay K.	259
Egy boldogtalan újévi éjszakája. (Jean Paul) után K. A.	839
Mámor. Szinnyi Ferencztől	840

Ej évkor. Schober Bélától	332
Az «Uj földes ur» vázlata. Kapros Józseftől	338, 354, 370
Sophokles. Dr. Boros Gábortól	282, 294, 328, 340
Minő világnézet nyer kifejezést Vörösmarty Mihálynak »Gondolatok a könyvtárban« cz. költeményében? Schiller Bódogtól	336, 352, 369
Antonius beszéde Caesar holtteste fölött. Kemény Aladártól	322
«A merengőhöz» cz. költemény poetikai fejtegetése. Krajszovics Somától	288
Mi volt czélja Kazinczy irói és reformatori működésének. Dr. Barabás Abeltől	251
Csokonai és Petőfi. Dr. Major Károlytól	167, 220
Vörösmarty szózatának fejtegetése. Krajszovics Somától	200, 216
A vallásos elem Toldiban. R. K.	206
Egy rejtélyes állat	392, 406
Miért van a németben «lebedig», miért nem «lebedig»? H. B.	412
A magyar honfoglalás mondái és tört. alapon. Höltenberger B.	539, 556
Az önképzés eszközei a tanuló korban. Müller Jenőtől	618, 639
A növények táplálkozása és szaporodása. Vidákovics Dánieltől	632
A természetfölötti az emberiség történetében	648
A műemlékekről	698
Érdekes megfigyelések. Lasz Samutól	728, 745, 760, 777, 795, 825
Vergil Aeneisének ismertetése. Németh Lajostól	783, 824
Kosciuskó Tade. Singer Leótól	762, 778
A drámai jellemről. Schober Bélától	801, 835
A gyermekek tornajátékai és az ifjak tornaversenye a rómaiaknál. Dr. Takács Menyhértől	785, 795, 807
Gondolatok az év fordulóján. Molnár Sándortól	2
A becsületről. Toncs Gusztávtól	132
Március 15. — r.	182
Husvét gondolatok. R. Gy.	254
Szülőföld és haza. Leopold Lajostól	235
Pünkösd ünnepére	368
Sz. László halálának nyolczszázados évfordulója	442
Nyolcz éven keresztül! Spitzer Emiltől	492, 506
Szent István ünnepe. K. F.	554
Az iskolai év elején	582
A franciaforradalom tanulságai. Leopold Lajostól	602, 622
Visszaemlékezés az iskolára. B. M.	746
Halottak napján. Leopold Lajostól	731
A kis szöke Guguhoz. Leopold Lajostól	718
Jellemképek. Dr. Körösi Lászlótól	664, 680

VI. Költemények.

	Oldal		Oldal
Jakab Ö. Vigasztaló	8	Deutsch Sándor. Üzenet	423
Szalay Károly, Fent és alant	24	Fülep György. A régi zászló (Beranger)	439
Szalay Károly. Az ajándék (angolból)	45	Vozári Gyula. Firtos és Tartod	456
Szalay Károly. A pusztuló iskola (francziából)	87	Lauka Gusztáv. Oh gyönyörű gyermekkor	503
Feledy Kornél. Fohász	103	Virányi Béla. Óda	522
Udvardy G. Beteglátogató	120	Dosztáll Gyula. Vizen	536
Törs Kálmán. Egy leánykáról	135	Kemény A. Panaszra ne támadj (Gabiról)	551
Keszthelyi. Két bujdosó	151	Németh Lajos. Emlékezet	559
Rudnyánszky Gy. Az ifjúsághoz	182	Ábrányi Emil. Temetik a rózsát	619
Perényi Adolf. A hazaszeretet oltáránál	183	Dosztáll Gy. Visegrádnál	639
Udvardy G. A diófa alatt	202	Kún Béla. Október 6.	666
Udvardy G. A virágok boszúja	217	Faludy Kornél. A koldusbot	683
Endrődi S. Epigramm. Ábrányi Emil Epigramm.	242	Kemény A. és Szilárd L. A vihar (Juda Halevy)	720, 731, 746, 761
Vargha Gyula Engesztelés	254	Csuka F. Az anyai szeretet	747
Szabó Sándor. Föltámadt	279	Bulcsu. A tanulók imája	702
Radó Antal. A nagyanyó (Hugo V.)	292	Ferenczy Zoltán. A colosseum (Poe Edgar)	735
Beke József. Jette	340	Czettler R. A magyar ifjúsághoz	767
Perl Imre. Az ibolya	372	Breit A. Emlékezés Vörösmarty M. halálára	778
Perl Imre. A kicsiny óra	376	Hymnus Franciaországhoz	784
Várad Antal. Inczedy Déneshez	391	Perényi Adolf. Ünnepi óda	803
Balog István. Hellász ege alatt	407	Rupp Kornél. Karácsonyra	797
Somló Sándor. Apa és fiu	—		

VII. Feladatok, vázlatok.

A szerencse elkényeztet; szerencsétlenség a valódi iskola. Amivé vált az ember azzal adósa maradt másoknak	14, 15	A két iffiról. Az olvadó hó. Mi a helyes értelme e mondásnak: Historia est magistra vitae? ..	156, 157
Az unalom. Mire tanítják az ifjut Ikarus szárnyai? Napoleon és Hamibál	19	A keselőről és egyéb apró madarakról. Gyermekek a vesélyben. Szerénység az ifju disze	172
A falu télen. Alkalmos volt-e arra az a kor, melyben b. Eötvös József ifjúságát töltötte, bogy Eötvös kiváló regényíróvá legyen?	38	A derék egyedüli czélja a jeles tett	209
Aesopus és a számár. A gonosz mostoha. Szülőföld és haza	56	A figyelmességről	264
Mohamed és az orvos. A ki úgy beszél, a mint érez, az úgy is fog tenni, a mint beszél	78, 79	A Horatiusok és Curatiusok párharcza. Senki sem próféta saját hazájában	283
Mult, jelen, jövő. Költő és verselő	52	A leghiresebb ló. Europa. Miért tetszettek a »Regék« Kiszfaludy Sándor kortársainak?	314
Arany János balladáinak lélektani alapja	34	Atilla halála. A »Fohászok« prózában. Séta egy májusi reggelen	398
Magyarország irodalmi s politikai helyzete Kármán fellépésekor	92	Mátyás, a szántó. Miltiadesz jelleme a történelemben és Madách Ember tragédiájában. Arany J. »Fiannak« cz. költeménye prózában	591
Az oroszlan gyász. Miklós lelkiállapota a farkas kaland után	108	A közelítő tél. Mi a virág az embernek? Laudamus veteres, sed nostris utimur annis	721
Arany J. »Tengeri hántás« cz. balladájának széptani fejtegetése	109	Mit csodálok Shakespeareben?	767
Az ember a jövő gyermeke	118	Az ősz bajnok. Vörösmarty M. »Az uri hölgyhöz« cz. költeményének eszmemenete. Mit tartsunk Horatiusnak e mondásáról: nil admirari?	786
Damokles kardja. A Toldi eseményeinek ideje. Vörösmarty: Zalán futásának első éneke prózában	126	A vén gulyás temetése. Tintatartóhoz. Minő alak tetszik nekem a görögök történetében s miért? A karácsony jótékony befolyása a társadalomra. Az elegia elmélete Arany J. »Rachel siralma« cz. költeménye alapján	815
Menenius Agrippa jelleme Shakespeare Coriolanusában	139		
A megbántott dervis. Nyári est. A halál az álom barátja	141, 142		
Zalán futásának politikai fontossága	154		

VIII. Vegyesek.

Argirus meséje	11	Róma nyilvános könyvtárai az ó- és középkorban	76
A föld legmagasabb hegyei. A legnagyobb sziget. A legnagyobb tó. Europa terjedelme. Europa lakóinak száma. Europa legnagyobb templomai	15	A nevezetesebb pénznemek Ázsiában. A chelsea-porczellán	140
Gondolatok. Imrétől	19, 38	A tengerek nagysága, A Niagara zuhatag. A világ legnagyobb vasutvonala. Mi az ember? A legnagyobb acélhajó. A Vezuv vasútja	191
A nap átmérője. A legnagyobb folyók. A föld lakóinak száma. Europa lakói vallás szerint. Europa népesedése	73	Az amateur-fotografálásról	241, 265, 281, 326
A laterna magicáról. Medveczky Lajostól	73	Szálló igék	255
		Jelentés az irodalmi pályázatról	267, 345, 361, 414, 590

	Oldal		Oldal
Vajda-Hunyad ...	269	Munkafelosztás a szünidőben ...	549
Husvét Rómában ...	245	Hogyan lehet egy kerti asztalt készíteni? ...	558
Horatiusról ...	280	Az én könyvtartóm ...	580
Agrippa pantheonja ...	295	A Ferencz József nevelő intézet ...	584
A panorámáról ...	299	A millenium és Magyarország diáksága	589, 620, 657, 672, 689, 704
Constantin diadalive ...	312	Megnyitó beszéd, Berényi J.-tól ...	623, 635
Az első omnibusz. A kenyér története ...	312	A «Reviczky Gyula» cz. dolgozat hatása ...	642
Szálló igék értelmezése ...	326, 343, 358	Uj fajta velocipédek ...	667, 686, 703
Báró Eötvös József siremléke Erecsiben ...	333	Trefás matematikai feladatok ...	668, 687
A holló. Poe Edgartól ...	340	Edisonról ...	674
Nagyméta ...	361	Sub auspiciis regis ...	696
Az Emke jubileuma ...	373	Önképzőkörök a millenáris kiállításon ...	82, 723
Amateur fotografképek ...	414	Felhívás a középiskolai ifjúsághoz ...	737
Jelentés a n.-bányai állami főgymn. önképzőkörének	459	Indítvány, Dr. Sárffy Aladártól ...	768
1894—95. tanévi működéséről ...	459	A korcsolyázás ...	808
A magyar középiskolai ifjúság szellemi élete	479	A latinból szekunda ...	810
1894—95-ben ...	479		
A vízi madarak hónapja ...	491		

IX. Fizikai kísérletek.

A föld alakjának képződése ...	16	A tűzhányó ...	155
Letörölhető tinta ...	35	A megehető méces ...	223
A törött palaczk ...	52	A hypothenuza négyzete ...	257
Tesla kísérlete ...	73	A villamos pohár ...	587
Robinson tolla ...	106	Szökőkút a légüres térben ...	754
A finnyás forgácsok ...	124	A szeszélyes szökőkút ...	819
A csalóka ablaküveg ...	139		

X. Képek, illusztrációk.

Tél (5.) Téli világ (9.) A lábszánkó (13.) A kis spanyol király hadserege (32.) Téli séta (49.) Sándor császár vadászat közben (72.) A pusztuló iskola (87.) Keleti iskolák (89.) Erő és gyöngesség (105.) A történetírás (121.) A számvetés (137.) Albrecht kir. herceg a santalucciai ütközetben (153.) A forum Romanum (169.) A szabadság ünnepe (177.) A márciusi ifjúság vezetői (185.) Michelangelo Mózes szobra (205.) Baditz: Könyörületesség (221.) A A Hentzi szobor (236.) Husvét Rómában (245.) Michelangelo Pietaja (253.) Egy kis kirándulás (257.) A hypothenuza négyzete (258.) A pápai audiencia (261.) Vajda-Hunyadvára (269.) A vérszerződés (276.) Szt.-István megkoronáztatása (277.) Agrippa Pantheonja (293.) Constantin diadalive (309.) A nemzeti muzeum Budapest (325.) B. Eötvös J. siremléke Erecsiben (333.) A holló. Poe Edgar verséhez (341.) Deák Ferencz szobra (357.) Nagyméta (361.) A budai honvédszobor (372.) Az Emke lobogója (374.) Budapest képe a várból (377.) A m. kir. operaház (393.) Kötélhúzás (396.) A lánczhid Budáról nézve (409.) A pozsonyi színház (414.) Pozsony a ligetből nézve (414.) A kielii csatorna hiddal (424.) Részlet Feszty A. «Honfoglalás» cz. képéből (428.) A kielii csatorna (444.) Milleniumi képek (456, 457, 461, 472, 473, 477, 488, 489, 493, 504, 505, 509.) Lepkehajza (520.) A vámháztéri hid (525.) A forum Traianum (537.) M. Aurel lovasszobra (541.) Ut Sziberia felé (552.) A Colosseum (557.) Kerti asztal készítése 3 ábrával (558—559.) Indiai asszony (567.) Perdöntő párbaj (568.) Kálmán király eltiltja a boszorkányégetést (569.) Mexicói képek (570, 571, 573.) Amateur asztalos könyvtartója (581.) A bpesti Ferencz József nevelő-intézet (582, 584, 586, 587.) A bpesti ref. főgymnásium (585.) Vesta templom (588.) Septimius Severus diadalive (589.) A római Szt.-Péter templom (601.) A bpesti kegyesrendiek háza és új gymnasia (604, 605.) Klotild kir. hercegnő két fiával (610.) László kir. herceg és Margit kir. hercegnő (611.) László kir. herceg első ágyulövése (616.) László kir. herceg a halottas ágyon (621.) Autogrammok József kir. herceg családjának tagjaitól (625.) Besztercei tornaképek (636, 637, 652, 653, 672.) A Valére-féle velocipéd (667.) Részlet a forum Romanumból (669, 673.) Tornajátékok a bpesti VII. ker. gymnasium udvarán. Colland F. tanár ur felvételei (684, 765, 769.) I. Vilmos császár szobra Berlinben (685.) Uj vízi kerékpár (686.) Szárazföldi és vízi kerékpár (687.) Képek a hadgyakorlatokból (701.) Szánvelocipéd (703.) Pihenő (716, 717.) Emlékezés halottak napjára (732.) Jaj, de jó volt! (748.) Tessék rózsát venni! (749.) A ref. theologia épülete Kozsvárt (780.) A király megtekinti a ref. theológiát (781.) Római tornajátékok (785, 786, 795.) Isten kezében (792.) Amorettek (800) Repin: Kozákok válasza a szultán ultimatumára (804.) Latinból szekunda (805.) A szent család (812.) A pásztorok hódolata (813.) Részlet a Feszty-féle körképből (817.) Az új igazságügyi palota nagytermének mennyezete (621.) Renaissance udvar (836.) Gót csoport (837.)

XI. Önképzőköri jelentések, apróságok, érettségi feladatok, irodalomrovat, fejtörő (számítási, földrajzi, történelmi, fizikai, természetrajzi, vegytani) kérdések, képrejtvények, sakktalányok, szótagtalányok, óratalányok stb. *minden számban.*

XII. Havi mellékletek egy *Magyar történelmi album* színes képekkel illusztrált 12 iva.

TANULÓK LAPJA

KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak

Félszáz évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiunai tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Lónyai-utca 9.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számíttatnak.

Ritencia nincs mellette van **Báró Eötvös Lóránd.**

A «Tanulók Lapja» új alakban megkezdett második évfolyamát nem kezdhjük méltóbb alakkal báró Eötvös Lórándnál, ki úgy is, mint jelenlegi vallás- és közoktatásügyi miniszter,

úgy is, mint a magyar Akadémia elnöke megérdemli, hogy Magyarország minden tanuló ifja ismerje élete történetét s arcképe után fogalmat alkosson magának arról a férfiról, a ki a tanári katedráról lépett Magyarország tanügye élére.

Eötvös Lóránd báró, Eötvös József bárónak, a volt közoktatási miniszternek és költőnek fia 1848. július 27-én született s iskoláit a piaristák pesti gymnasiumában végezte, majd a budapesti egyetemen jogot és államtudományokat hallgatott. Mivel azonban hajamái inkább a matematikai és természettudományok felé vonzódtak, ilyen előadásokra is eljárt s később e téren való kiképzése végett Königsbergben, Heidelbergben járt egyetemi előadásokra s a

nagy hírű Neumann, Kirchhoff és Bunzen tanárok egyik legkedvesebb tanítványa volt. 1871-ben visszatérve Budapestre rövid idő múlva, 1875-ben a kísérleti fizika tanszékét vette át. 1873-ban a magyar tud. Akadémia levelező, 1883-ban rendes tagja lett s 1889. május 3-án Trefort utódjául az Akadémia elnökének választott meg. Ő alapította meg a

Mathematikai és Physikai társulatot 1891-ben, a melynek fennállása óta elnöke is. 1892-ben ő volt az egyetem rectora, az 1894. év júniusában pedig ő felsége gróf Csáky Albin helyébe vallás- és közoktatási miniszterévé nevezte ki.

Báró Eötvös Lóránd a miniszteri széket olyan tervekkel foglalta el, melyek tanügyünkre nézve áldásosak lesznek s melyeknek kivitelét már miniszterségének rövid ideje alatt is megkezdte. Mindaz, a mi a magyar tanárság és a tanuló ifjuság szellemi érdekeinek előmozdítására vonatkozik, Eötvös Lóránd báróban lelkes pártolóra talál, a ki a tanügy érdekében sem anyagi, sem erkölcsi támogatását nem vonja meg semmi ujitástól, a mi a magyar közoktatás ügyét előbbre vinni van hivatva.

Ő az első és egyetlen miniszter, a ki a tanári katedráról lépett a közoktatásügyi miniszterium élére s a ki éppen ezért tudatával

bir állása fontosságának és nemes feladatának — s éppen ezért tud is, akar is segíteni ott, a hol igazán szükségét látja a cselekvésnek.

Ma, midőn a magyar kormány életében változás állott be, a magyar tanügy érdekében nem kívánhatunk magunknak jobbat, mint, hogy báró Eötvös Lóránd sokáig legyen Magyarország vallás- és közoktatásügyi minisztere!

Gondolatok az év fordulóján.

— Levél a tanuló ifjúsághoz. —

Szilveszter éjjelén az óramutató jelzi, hogy az év fordult.

Hiszen máskor is és már oly sokszor jelezte, mikor esendben ülve könyves szobámban vagy lelkeket tápláltam tudományjal, hogy belőle másoknak is adhassak, vagy a nap terhétől megfáradva ugyanaz az óramutató pihenésre intett; de ez az év fordulta nem olyan, mint a többi s bár 365 nap terhe nyom újból, most sem tudok, mint más években sem tudtam ilyenkor sem dolgozni sem pihenni . . . Gondolkozom: igaz-e a karthausinak az a sötét mondanása, hogy „a legjobb időnek legjobb tulajdona is csak az, hogy mulik.“ Lehet, hogy sokan tartják annak és igazuk lehet, kik sok önzetlen és feláldozó, de eredmény nélküli munkájukat, vagy annyi megcsalt reményüket temetik ez éjszakán; vagy a kik az önvád sulya alatt és a hallgató lelkiismeret mellett újra egy évüket temetik; s azok, kiknek a karthausival okuk van úgy gondolkozni, hogy az új esztendő ugyanazon téli éjjel kezdődik, melylyel a régi végződött. Én is fenkölt gondolkozásu, magasztos lelkü és nemesen érző szívü ironknak Eötvös Józsefnek sokat csalódott barátjával gondolkodom, hanem más helyről veszem gondolatát és felelek egy töprengő kérdésére: *elbírjuk azon nehéz emlékeket, melyet az évek vállunkra raknak.*

Szenvedések vannak és lesznek ránk mérve, a csalódásokat el nem kerülhetjük: becsületes munkánk eredményét sokszor nem látjuk: a tévedések nem egyszer önerőnkbe vetett hitünket rendítik meg; de a szenvedések jobbitanak, a csalódások óvatosabbakká tesznek, a becsületes munka tudata megnyugtat s a belátott tévedések okosítanak. Azt tartottam mindég, hogy ez jól van így s a sulyos teher legtöbbször értékesebb, mint a könnyü, csak a reményt nem kell elvesztenünk.

A hitrege szerint, Pandora szelenczéből Epimetheus minden bajt a világra árasztott s csak a remény maradt a szelenczébe zárva. Nekem úgy tetszik, hogy a remény is kiszabadult, mert egy jó rész nekem is jutott és látom, hogy olyanok is vannak és pedig elegendő, sőt mondhatnám nagyon sokan, kiket csak az éltet és az élet küzdelmeire csak az vértéz fel háromszoros érczezel is, kik ezzel erősekké, majd nem sebezhetetlenekké válnak.

A reményt tehát ne vessük el, bár tudjuk, hogy a vért Achillest sem védte meg; sebezhető rész és ezért szenvedéseknek és csalódá-

soknak hozzáférhető útja mindig marad rajtunk; okosságunk int, hogy e hozzáférhető helyeket erősítsük. De ezeket először fel kell kutatnunk és meg kell ismernünk.

Rátok is gondoltam, kedves ifjúság, kik nekem már annyi gondomat képeztetek, ti gondolatok-e arra, hogy az önvizsgálás alapja a küzdelmekre való edződésnek, a remény el nem vesztésének az életre, erő a nemzet fejlődésére való munkálkodásra.

Vizsgáljátok-e ti magatokat az új év beköszönésével, magatokba szálltok-e nemes elhatározással és eszetekbe vettétek-e, hogy nehéz feladatok maradnak rátok?

Mi majd elfáradunk és pihenni térünk; küzdelmünk talán nincs és nem volt olyan nehéz, mint a tiétek lesz, épen azért készüljétek rá és pedig erősen; erősebben, mint mi, ha netalán gyengéknek látnátok bennünket és leg-erősebben, ha a veszedelem nagyobb lesz, mint most.

A munka nemesak nemesít, hanem erősít és valóban az idősebb Cato három megbánt dolga között nem ok nélkül említette azt az egyet, hogy sajnálja, hogy egy napon semmit sem dolgozott.

A kötelességérzetnek és munkaszeretetnek látása és tudása nem ad-e gondolkozásra nektek is elég anyagot?

A munka édes és hosszú, az élet rövid!

A tanulságot vonjátok ki!

Sok reményemet megnyirbálta és elfonnyasztotta az élet, de bennem van és marad elég, az én szívemet is hasogatja a világ; de annyi reménnyel beérhetitek, a mennyi lelkeimben még él és szeretném, ha szívemnek még meglevő kincseit feloszthatnám, de jól gyümölcsöt tetőleg, mert ez engem is gazdagabbá tenne!

Talán ez az önzés volt, mely tiéket is ez éjszakán emlékezetembe hozott!

Igaz barátotok

Molnár Sándor,
tanár.

IRODALMUNK JELESEI.

— Arczképcsarnok. —

ERDÉLYI JÁNOS.

(1814—1868.)

Erdélyi János Nagy-Kaposon, 1814. április elsején született. Otthon kezdett tanulgatni, otthon nyerte első benyomásait az irodalom megbecsülésére. Atyja maga is poétáskodó és zsolttáros magyar ember volt, ki fiát korán tanulásra fogta. Mikor Patakra került, első diakká

lett mihamar s társai előtt s tanárai szemében mindvégig megtartotta elsőségét. Patakon végezte egész iskolai tanulmányát, ott volt jogász is, de már Pesten nyerte meg ügyvédi oklevelét, melyet azonban sohasem használt.

Lelkében az ungmegyei nóták, a pataki kántus énekei, az otthon hallott és olvasott magyar költők versei szongtak. Szegény fiu lévén, Patakról több ízben ment ki uri házakhoz nevelőnek, hogy a maga keresetével szerezzen módot a továbbtanulásra. Ezek az évek nagy befolyással voltak fejlődésére. A gömörmezei Berzétén, hol a Máriássy családnál két ízben is nevelődött: megszerette a finomabb élet és nemesebb gondolkodás értékét; itt tanulgatott idegen nyelveket, a németet, franzeziát, később az angolt; itt kezdett először verselgetni, úgy, hogy mire Patakra visszakerült, az irodalmi egyesületnek egyik legkiválóbb tagja lett. E hatások lényegesen befolytak jövődjére: a nemzeti irodalom munkássává tették.

1835-től irogatta verseit. Közben folyton tanult, patvarián dolgozott, s mikor 1839-ben Pesten megtelepedett, az irodalomban már ismert neve volt. Az *Aurorában*, *Athenaeumban*, *Társalkodóban*, *Emlényben* stb. megjelent lírai verseit nemcsak a közönség, hanem maguk az irodalom emberei is nagyon kedvelték. A szigorú *Bajza*, a nagytekintélyű *Szemere Pál*, a tudós *Toldy Ferencz*, s a nemzet költője *Vörösmarty*, kitárt karokkal fogadták. Természetesen mihamarabb elfoglalta az őt megillető helyet az Athenaeumkörben, melynek később egyik védője, elveinek hirdetője, s velők együtt a hazai irodalomnak egyik kiváló alakjává lett.

Pályafutása, miként Greguss találóan írja róla — fiatalságában a lírát, férfi kora javában a műkritikát, s öregebb korában a bölcsészetet művelvén — az emberi élet teljességét s az irodalmi élvek fokozatosságát jelenti. Erdélyi e három irányban fejtette ki működésének teljességét, s irodalmunk főképen a nemzeti költészet, a magyar műkritika és a hazai bölcsészeti körök méltányolta eddig is érdemeit. Bár szerkesztői és tanári teendői különösen 1854 óta, mikor

Patakra tanárnak hívták meg a bölcsészeti székére, nagyon elfoglalták, mégis minden esztendő meghozta a maga gyümölcsét, akár egy kötet, akár egy-egy becses tanulmány alakjában. Mindeme működésének első és kedvező talaja a pesti irodalmi világ volt, hol a szabadságharcz előtt tíz évet töltött s dolgozott.

Magán életében a kötelességek pontos teljesítésében s az életnek sűrű csapásai között küzdve, mindenkor az irodalomhoz menekült, ott talált megnyugvást, a mennyire oly érzékeny kedély mint az övé, megnyugodhatott. De hanem tudott is megvigasztalódni, újabb ezélok és újabb eszmények mindig újabb föladatak megoldására serkentették. Ezek elseje volt, a népies költészet tanulmányozása. *Kölcsény* figyelmeztetett már arra, hogy a nemzeti költés alapjait a népiesben kell keresnünk s *Erdélyi* e mondanás igazságára eszmélve, e kérdésről tartott értekezésével foglalta el székét a Kisfaludy-Társaságban, miután három évvel előbb, 1839-ben, az Akadémiának már tagjává választatott.

Jól vette észre, hogy a népköltészet ereje főleg a nyelvben áll, az átlátszó, tiszta, nemes előadásban, melyet minden józan eszű és egészséges velejű ember megérthet és élvezhet. Jól vette észre, hogy klasszikus és romantikus hatások alatt fejlődött költői irodalmunkban a tiszta nyelvre, a kifejezéseknek választékossabb bájára, az előadásnak nemesebb módjaira van

szükségünk. E szerint a népköltészet termékeit összegyűjteni, azokat magyarázni, mélyökre hatolni, tanúságait kifejteni s a műköltészetben értékesíteni; ez a föladat így határozottan alakult ki előtte.

Valóban a három kötetes *Népköltési gyűjtemény* (1846—48), melyet a Kisfaludy Társaság megbízásából szerkesztett, *Közmondások* könyve, a *Népmesék* és *Dalok* című kiadásai s a velők járó tanulmányok jelzik e téren való munkásságát. Erdélyi a nép-nemzeti iránynak nem csupán hirdető profétája, hanem ellenőrző kritikusa is volt. S így tér át ama fontos szolgálatokhoz, melyeknek teljesítésében irodalmunk nemesebbé tétele és finomodása

mellett, főként annak tisztasága érdekében dolgozott.

Ez már a forradalom utáni időre esik ugyan, de még visszanyulik pályafutása elejére. 1836-ban prózai dolgozatait a *Társalkodóban* kritikával vezeti be, külföldi tanulmány-utain folytonosan aethetikával foglalkozik s Hegel és Villemain tanai tesznek rá nagyobb hatást. 1847-ben megindítja *Henszmann* és *Toldy* társaságában a *Szépirodalmi Szemlét*, a Kisfaludy-Társaság kritikai folyóiratát. E lapban közlött kritikái és tanulmányai csak nevelték hírét, melyet az *Irodalmi Ór* s a hivatalos lap hasábjain kiadott kritikával alapított meg. A forradalom híre e folyóiratot is megszüntette, de *Erdélyit* rövid időre a forradalom ragadta magához. Ekkor adta ki a *Szabad Hangok* ezime alatt forradalmi költeményeit, s a *Res-publica* lapot szerkesztette.

A világsi katasztrófa után emiatt üldözöbe vették, de a hegyaljai pinceszék, különösen az unghyi és zempléni hazafiak gondoskodása megmentették őt az üldözök s a haditörvényszék ítéletétől. Lassan tisztult a helyzet, de ő nem várta be a végét. Megint fölvetta a tollát s eleintén névtelenül, majd álnevek alatt küldöztette cikkeit a pesti lapokba, s 1852-ben elfogadta a pataki tanári székre való meghívást.

Tizenhat esztendő töltött ott. Azalatt irogatta néces tanulmányait a legújabb magyar irodalomról (*Század negyedik, Legújabb magyar irodalom, Arany J. Madách I. stb.*) leginkább Csengery Budapesti Szemléjébe. Azalatt fogott bele a hazai bölcsészeti tanulmányozásába, ott indította meg a nagy tekintélyű *Sárospataki Füzeteket*, ott fejtett ki nagy munkásságot a főiskola emelésére. A tanári kar, a közélet irányítása s a tanuló ifjuság vezetése által Patakot a felsővidék kulturális középpontjává, a főiskolát keresetté és jó hírűvé tette, nyomdát alapított és szellemi életet teremtett. Tanszékén lelkes és nagytudományú tanár lévén, óriási hatással működött s tanítványainak tiszteletét érdemelte ki és a mellett szeretetökkel teljes mértékben bírta.

Patakon fejtette ki írói munkásságának második nagy periodusát. Egyháztörténelmi és bölcsészeti dolgozatain kívül főleg a műkritika és az irodalom történet felé fordult. S a míg a magyar filozófia történetét megírta, a míg e művének nagy arányú kidolgozásához az anyaggyűjtés nagy munkáját végezte, a míg folyton figyelemmel kísérte és bírálta a mind jobban fejlődő s gazdagodó szépirodalmat, a míg szétszórt műveinek egybegyűjtésével és kiadásával

foglalkozott, a míg a *Füzeteket* szerkesztette, elkészült *Egyetemes Irodalomtörténetének* első kötetével, mely azonban csak halála után jelent meg. *Kiseb prózáiból* is csak két kötetet tudott kiadni, a *Pályák* és *Pálmák* és a *Tanulmányok* nemrégiben kerültek ki a sajtó alól.

E roppant munka és elfoglaltság, családjának föntartása megörölték egészségét. 1868-ban, január 23-án halt meg, bánatba merítvén minden tisztelőjét, az irodalmat és a tudományt, melynek életét szentelte.

Dr. Erdélyi Pál.

¶ király könyve.

— Irta: Mosdósy Imre. —

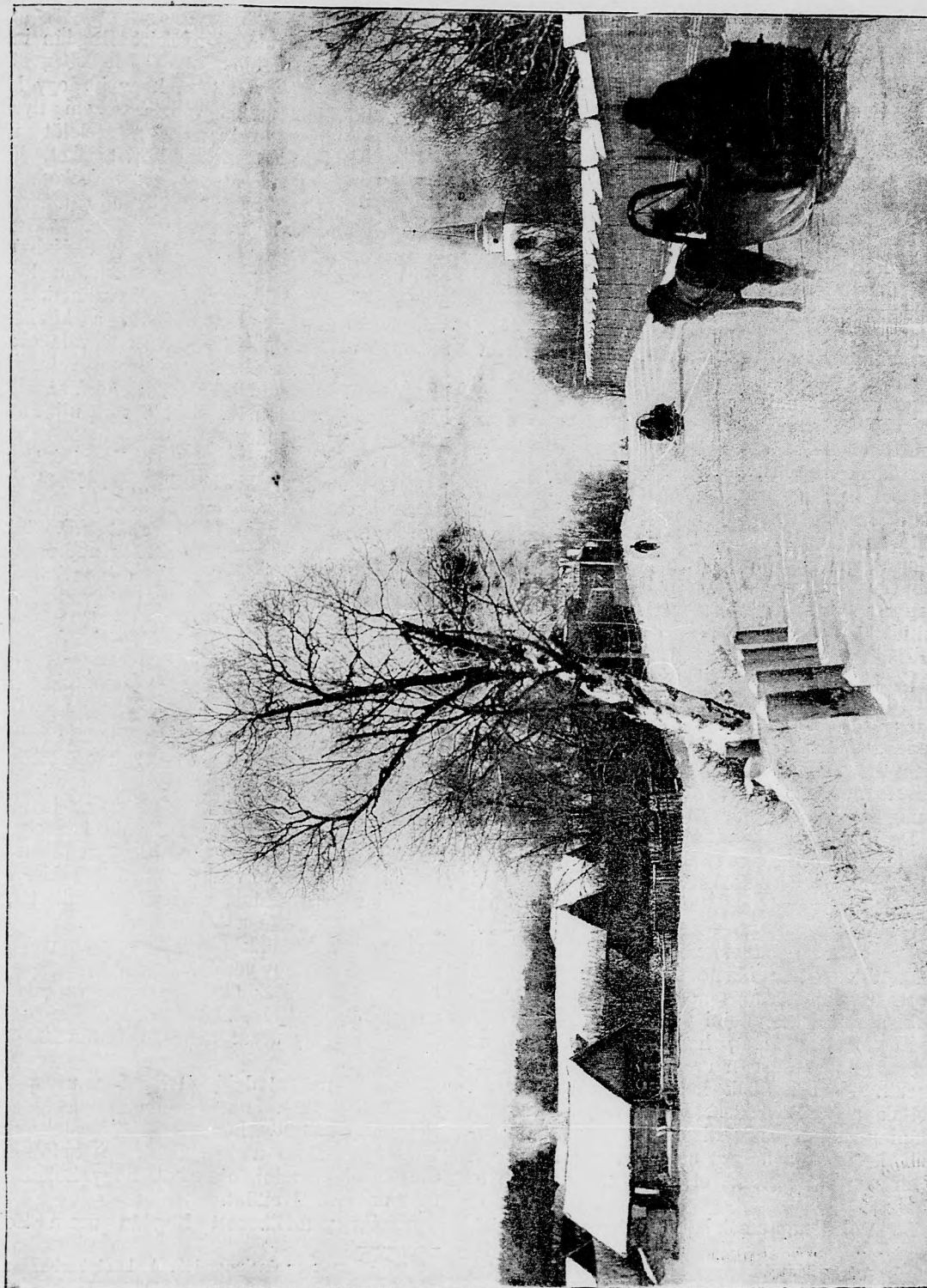
Mikor nemes nemzeti Bakos Mihály uram budai házában ablakán kikönyökölve barátságos mosolygással viszonzta a jó polgárok alázatos köszöntését s Czibak uramtól Ulászló királyunk drága egészsége felől tudakozódott, ugyan kinek jutott volna eszébe, hogy ő a mátrai Hutákban pillantotta meg a napvilágot egy szegény favágó viskójában? Most háza, lovai, ezüstje, aranya és sok szolgája van neki. Nagyon belekapaszkodhatott a szerencsébe, mert úri familiája van, az egyik leánya, a szép Deli pedig Guthi uram fiának a mátkája. Nagy sor az, ha valaki ilyen familiával keveredik rokonsági kötelekbe.

Nem is gondolná az ember, hogy az úri életet, a nemességet s mindent, a mije csak van, a deák tudományának, meg a becsületességének köszönheti.

Mikor Bakos Mihály uramat még Misónak hitták s apjával a Mátra tetejéről fát hordott, ki hitte volna, hogy egykor Buda várának valamelyik házából mint nemes ember fog aláttekinteni a jövő-menőkre? A dolog így történt.

Misót egy keserves napi fáradságos munka után apja a kordét húzó szamar mellé fogta, hogy segítsen a fával megrakott kocsit huzni. Misó azonban kórót tett a szamar farka alá, úgy, hogy az örülten vágatni kezdett s a kocsit összetörte. Misó megrémült, de, hogy az ütlegek s az ezutáni munka elől meneküljön, ott hagyta Isten oltalmába ajánlva a szamarat, kocsit s a fát, azután gyors futással a verebélyi barátok klostromához igyekezett.

Hosszu dörömbölésre kinyílt a klostrom nehéz tölgyfa ajtója s Misó belülkerült. Rögtön a pater guardian elé vitték, a kinek Misó előadta, hogy ő egy szegény mátrai favágó fia, ki szolgálatot és menhelyet keres a klostrom falai között. Eppen jókor jött. Az nap temettek

TÉL.

MESELY P. P. P.

el pater Jeremiásnak a famulusát, jó volt annak a helyére.

De meg is becsülte ám magát. Mindig ott sürgött-forgott pater Jeremiás körül, a ki egész nap betüket festett a hártylevelekből készült könyvbe, s nagyon megszerette az ügyes famulust, a ki két év alatt hibátlanul megtanulta nem csak az olvasás, hanem az írás nehéz mesterségét is. Misó azonban ezzel még nem elégedett meg. Titokban addig bújta a könyveket, míg végre latinul is megtanult. Hej, de boldog volt, mikor mindezen szót megértett, amit a paternek a refektóriumban deákul beszéltek! Ez azonban az ő titka maradt, el nem árulta volna egy világért sem még kedves mesterének, pater Jeremiásnak sem! Azt tervezte magában, hogy mire tizennyolcz éves lesz, elmegy a pater guardiánhoz s egy szépen elkészített deák beszéddel megkéri, hogy vegye fel őt a szent szerzet noviciusának. Milyen boldog is lesz, majd ha neki is olyan ruhája lesz, mint a patereknek. Hogy fogja majd ő énekelni a Glóriát, meg a zsoltosmákat! Azután meg majd milyen szép könyveket fog ő másolni! Csupa gyönyörűség lesz egész nap szép színes initalékat*) festeni, szép fekete, betüket rajzolni a drága pergamenre.

Csak hogy Misó álmait összetépte egy váratlan dolog.

Egyszer a verebélyi klostomba váratlan vendég érkezett. Bogdán Máté, a tari vár ura látogatta meg a pater guardiant neve napján, mivel már évek óta nem volt alkalma rá, pedig neki mint konfraternek dukált gratulálni.

De hát Bogdán uram nem ért rá mindig Lőrincz napra a verebélyi klostromot fölkeresni. Hol Vitéz János érsekkel volt dolga, hol Mátyás udvarának fényét emelte megjelenésével, hol uri vadászai voltak, — szóval nem jutott hozzá, hogy konfrateri kötelmeinek eleget tegyen. E helyett egy pár hizott disznót, néhány akó hort, egy borjut s más efélet küldött a klostromnak, a mivel kárpótolni vélte elmaradását.

Képzeltetni tehát, hogy mekkora volt az öröm, mikor Bogdán ur a kolostorba megérkezett. Nem találták helyét, kifogyhatatlanok voltak a kedveskedésben, no meg a vacsora utáni poculum charitatis-ok is nagyobb számmal kerültek a hosszú asztalra, mint máskor. Nem is eresztették el a jó nagy urat öt napig.

Az utolsó nap a sok barátságért, szivességért,

*) *Initalé*-nak hívják a nagy kezdő betüket, melyeket a régi könyveken színes festékekkel, gondosan megrajzolva, néha megaranyozva láthatunk. Egy-egy initalé festésére néha hónapok kellettek.

meg a szekerre való ajándékért Bogdán uram is instantiával állt elő:

— Mivelhogy úgy láttam, hogy itt egy Misó nevű írástudó famulus van, s nekem ilyenre régen szükségem volna, de megfelelőt nem találek, kérem a tisztelendő patereket, hogy nekem íródeáknak átengedni sziveskednének ama Misó nevű famulust, kinek jó ábrázatja nekem különben is igen tetszik.

Ezzel Misó sorsa el volt döntve. Nehezére esett ugyan a pater guardiánnak is, a kinek, úgy látszik, szintén némi terve valának Misóval, de főleg pater Jeremiásnak, a ki benne fiaként szeretett jobb kezét veszíti vala el: de hát Bogdán uram óhajta parancs vala, mert ki tudja, nem mondaná-e fel a barátságot, ha kérése megtagadtnék. Mert ő vele ujjat húzni nem igen vala tanácsos.

Misó tehát összeszedte czók-mókját s a paternek áldásaitól kísérve Bogdán Máté uram bricskáján a tari várba vitetett.

Megérkezésük után Misó ruhát változtatott. Zsinóros zekét, eszimat és feszes nadrágot kapott, — süvegje helyett pedig csinos kalpagot, köcsag tollal. Olyan szép legény vált belőle, hogy rá nem ismert volna így a jó pater Jeremiás.

Elég jó dolga is volt a tari várban. Kapott egy szobát, melyben egy nagy eszerép kandalló ontotta a barátságos meleget, a falak mellett bársonnyal bevont pamlag, a falakon fegyver, egy pohárszék, a falban egy bevágott szekéreny, asztal, szék és ágy voltak butorai.

Dolga pedig nem volt más, mint leveleket írni, melyeket a nagy úr diktált, felszolgálni, néha kilovagolni, a könyves házat rendben tartani. Esténként felolvasni vagy hárfá kísérettel dalolni a nagy úrnak, a ki a dal mellett szorgalmasan üritgette a boros kupákat.

Hónapok multak el így egyhanguságban, midőn egyszer egy vándor hegedős*) vetődött a tari várba, a ki Zách Klára szomorú esetét, s a Tar Lőrincz pokolbajárását énekelte. 6 kítől Zokoli Mihály uram váratlan eltűnése felől értesültek.

Hej, de nagyot dobbant Bogdán uram szive a Zokoli nevére. Ismerte őt a Mátyás királyért Prágába küldött követségből, tisztelte a jó vitézségeért. De a hegedős nem tudott más felvilágosítást adni, csak azt, hogy Zokoli Mátyás udvarából eltűnt.

Sokáig gondolkozott Bogdán uram Zokoli

*) Régi magyar énekmondók. A középkorban az író előadója és terjesztője is volt művének. A királyok viselt dolgait, a lovagkor hősi tetteit zengték hegedő (hat huru lant, koboz) kísérettel.

esetéről, még aludni sem tudott miatta, de hiába, a Zokoli rejtélyes eltűnésének csak nem tudta nyitját találni.

Még napok mulva sem ment ki fejből, a mit attól a vándor hegedőstől hallott. . . Hiába bújta könyveit, Horátius, Ovidius, de még az édes szavú Catullus versei sem tudták fejből kiverni barátja szomorú esetét. (Folyt. köv.)

Játékok a régi Rómában.

Karácsony! nagy és sokat jelentő szó sokak előtt, különösen pedig a gyermekek előtt, kik hetek óta epedve várják a pillanatot, midőn a kis Jézus ajándékait átvehetik.

Hajdan, mikor a kis Jézuska csak a proféták jóvendőléseiben és a szívek vágyaiban élt, amikor még Karácsonyt nem ismert a kalendarium, nem kevésbé volt leleményes a szülői szeretet azon apró ajándékok kieszelésében, melyek mindennütt és mindenkor gazdag forrásai voltak a gyermekek édes örömeinek.

A régi római szülők p. o. gyermekeiket mindjárt születésük után elhalmozták ajándékokkal. A játékszerek, bábuk stb. ép oly divatban voltak az ő idejükben, mint akár a miénkben, sőt azt találjuk, hogy még a vallásos érület ápolását és fejlesztését czélzó nemes felfogás sem hiányzik a római nép ajándékaiban.

A fiu gyermek születése után kilencz, a leány-gyermek születése után nyolcz nappal a családtagok tisztító áldozatot mutattak be az isteneknek és ennek emlékére, másrészt azért, hogy a kised az igézés, megrontás veszélyeitől megóvassék, a gyermek nyakába arany vagy börtokba foglalt talizmánt akasztottak. Ez volt az eszméni kezdő és öntudatra ébredő gyermek első játéka. Maga a talizmánul szolgáló eser, vagy esontlapocska, rendszerint valamelyik genius nevét viselte, melyet a gyermek fejlődésével korának megfelelőleg változtattak. A bölcső védő szelleme Cunina, Cúbának adott helyet, amint a gyermek a bölcsőt elhagyta; Totina és Educa lettek őrszellemei, ha már a gyermek maga erejéből enni és inni tudott. Statinus és Statina állni, Abeona és Adeona beszélni tanították a gyermeket.

A bulla használata — így hívták a talizmánt és az azt magában rejtő erszényecskét — a keresztény időben is sokáig fenmaradt; csak hogy a pogány geniusok nevei és a pogány vallás fantasztikus képei helyett rövid imák, az őrangyalhoz intézett fohászok és szent képek diszitették a medaillonszerű talizmánt.

A római gyermekek játékszerei ép oly változatosak voltak, mint ma, — és megválasztá-

sukban a szülék ép úgy tekintettel voltak a gyermek korára és hajlamára, akár csak napjainkban. A csörgős ember és állatfigurák, kis evő- és ivőeszközök, terracottából és esontból készült bábuk voltak akkor is a kisedek játéka és a katakombák sötét rejtekeiből nem egy eszerép és ércpersely került a napfényre, melyek arra engednek következtetni, hogy már a régi korban is meg volt a szülékben azon tulajdonság, hogy ajándékaikkal gyermekeikben a takarékoság érzetét felkeltsék.

A Pompéiban és Rómában talált képek a serdültebb gyermekkor játékeit őrizték meg. Az egyik képen házépítő gyermekeket találunk, a másikon katonásdit játszik egy csapat. Amott vesszőkön nyargalásznak, itt falábakon járnak. Van kép, melyből látjuk, hogy a régi korban is előszeretettel foglalkoztak azzal, hogy a víz sima tükrén eszeréparabokat csuszattak. Kedvelt játék volt a királyosdi, a koczkavetés és a dióval való játszás, melynek számtalan változata divott.

Leginkább el volt terjedve az a módja, hogy a játszó gyermekek három diót egy csoportban helyeztek el a földön. A játszó azután egy vízszintes sorban felállottak és egymásután hajították el dióikat a diócsoporthoz. Ha a csoport szétesett, újra összerakták és a játékot mindaddig folytatták, míg az egyik fiu elhajtotta diója oly módon nem esett a diócsoporthoz, hogy a csoport felett megmaradt. Ez lett a nyertes, ez szedte össze a társai által elhajtott diókat. Más mód volt az, hogy a diókat egy hosszú, egyenes sorban felállították, a sor egyik vége előtt egy deszkából készült lejtőt helyeztek el. E lejtőn aztán kiki elgurította a maga dióját és annyi diót nyert, ahányat a saját legurított diója a lejtővel szemközt levő diócsorból kimozdított.

De nem szabad azt hinnünk, hogy e játékokban csak a gyermekek vettek részt: a népünnepeken, milyenek voltak p. o. Priapus, Cybele és Faunus ünnepei, a felnőttek is szívesen beleelegyedtek a játszó gyermekek közé és majd mindenütt található volt felnőtt római, ki kedves szórakozást talált a játszó gyermekek körében.

Ily férfiu volt maga a hatalmas Augustus császár, aki egyik életrajzírója szerint gyakran koczkázott együtt azon csinos fiukkal, kiket e czélra vásárolt. Szerette a diójátékot, s szívesen játszott a gyermekek között a morá nevű játékot, közben közben gazdagon ajándékozván meg azokat, kik szerencsésen kitalálták, hogy hány ujját nyitotta ki.

Kárpáti Kelemen.

VIGASZTALÓ.

Ember, a kit nehéz, bús élet sanyargat,
Káromló panaszra oh ne nyiljék ajkad!
Mérhetett az ég rád akármennyi rosszat,
De mégse te vagy itt a legelhagyottabb.

Télvíz idején ha nincs meleg lakásod:
Meleg pihenőre befogadnak mások;
S koldus tarisznyádból ha kifogy az étel:
Az irgalom majd csak ismét megvendégel.

Neked legfőllebb *más* asztalán teritnek,
Téged legfőllebb *más* tüze melegít meg;
De így is, de úgy is, míg bódorogsz itt fenn,
Nem veszi le gondját rólad a jó Isten.

Hej, nem az a nyomor, a mit te vélsz annak,
Csak gyöngé mása az ám egy igazabbnak,
Melylyel az irgalom a bőszt tél átkozott
Tartományain még sohse találkozott.

Künn a havas erdőn, járatlan vadonban,
Az igazi nyomor igazán csak ott van!
Asszú bokor immár nem menedék többé:
Gyér ernyőjén a szél vadul süvöltöz bé.

Zuzmarával vannak a fák körülfonva,
Mindenik fa egy-egy koldus karácsonfa:
Ágairól nem csüng izes ajándék ám,
Hanem gyilkos inség vigyorog le némán.

S mily rettentő nyomor a tiédhez képest
Az, a mit oda künn csak egy rövid éj fest,
Melyben a vergődő életösztön gondja
Sötétben nehezül a sivár vadonra!

Fent a száraz ágak közt a fagyos orkán
Dúdolja altató énekét mogorván,
Míg lent a gyökerig borzongó fák alatt
Búsán üvöltnek az éhes fenevadak.

Aztán mire virrad a vadon homálya,
S elnémul a szelek zordon muzsikája:
Emitt is, amott is a havon egy vérfolt
Mesélget arról, hogy milyen szörnyű éj volt...

Jakab Ödör.

Vörösmarty, Petőfi, Grany

mint hazafias költők

Irta: Dr. KOLTAI VIRGIL.

Ma, midőn költőink lantján mindkevésbé szólal meg a hazafiúi lelkesedés és fájdalom, helyén van, ha elhunyt jeleseink költészetének főképp azon termékeivel foglalkozunk, a melyekben lángoló honszerelmük nyert oly megkapó kifejezést.

Nem akarjuk kutatni, miért foglalta el napjainkban a történeti eposz helyét a modern költői beszély; miért oly ritkák a hazafias ódák és elegiák; csak annyit akarunk megjegyezni, hogy a magyar nemzet létele korántsem oly biztos, hogy költőink teljesen megfeledezhessenek a mult nagyságáról és büneiről, dicsőségéről és szenvedéseiről, a küzdelmekről, melyeket lételeért oly gyakran kellett vívnia. Mért nem szól hát a hazafias költészet? Mért nem szólal meg oly hangokon, hogy lelkesítsen és sebeket tépjen fel, a melyeket újra kell gyógyítani, hogy tanítson szeretni és gyűlölni, hogy kiragadjon ez átkos közönyből?!

A jelen század első két tizedében a politikai élet megdermedt ugyan, de a költészet híven őrizte a nemzet kincseit. Az irodalomban megindult nyelvújítás előzője volt a politikai reformnak, Kazinczynak, Széchenyinek. A pasquillok durva és sokszor szemérmetlen hangja mellett, mely a nemesek és főnemesek, főrendek és képviselők, férfiak és nők renyhességét és erkölcsi hanyatlását bélyegzi meg, — a tiszta hazafiúi érzelmet, lelkesedést és elkeseredést, bánatot és örömet zengő költemények mutatják, hogy a nemzeti érzés és önértés felkeltésére és ápolására a költészet van hivatva. *Gvadányi* Peleskei Nótáriusának gúnya s kötődése az idegen ruha és szokások felett; *Virág* B. ódáinak csendes haragja és lelkesedése, *Kisfaludy* S. epedése és sovárgása regéiben s hazafias felbuzdulásai *Nemesházy* rajzolataiban csak gyenge megindulásként tűnnek fel azon érzelmekhez képest, a melyek *Berzsenyi* hazafias ódáiban nyilatkoznak. Elragadtatás a nemzet erényei és elkeseredés bünei felett, öröm és fájdalom, lelkesedés és rezignáció, remény és kétségbeesés, szent felmagasztosultság s elkeseredett gúny váltakoznak a költeményekben; míg *Kölcsey* melancholikus lelke szelid fájdalmát, majd sötét lemondását tolmácsolja. De ez időszakban mégis *Kisfaludy Károly* volt legnagyobb hatással a nemzeti érzés felkeltésére és ápolására. Lyrai költeményeiben a hazaszeretet, honvágy, a mult fölötti fájdalom s a jövőbe vetett re-

TÉLI VILÁG.

Zilzer festmény.

mény nyilatkozik; komoly drámái által a nemzeti önértetet, büszkeséget éleszt; vigjátékai-ban s vig elbeszéléseiben a társadalmi hibákat teszi nevésségek, Tihamér című elbeszéléseivel pedig a magyar lovagkorba vezet. *Kisfaludy* Károly volt az első, aki a nemzetnek, mely csak a múltban merengett s a jelen pusztulását télen rezignációival nézte, lelkesítve kiáltotta oda: «Él magyar! áll Buda még! A múlt csak példa legyen most, s égve honért, bizton nézzen előre szemünk». Az égő s tettekre kész honszerelem alapja a nemzet felvirulásának.

És megjött az 1823-ik év, a nemzet önértete felébredt, a bécsi kormány önkényes rendeletei felkeltették a visszahatást; a nemzet érezte, hogy valahára már tennie kell, le kell ráznia az elnyomatás bilincseit, leszaggatnia a hűbérrendszer átkos békóit a nemzet millióinak lábairól, nagy elhatározás lelkesítette, a nagy átalakulás érzete hevítette, a melytől függ élete vagy halála. A lelkesedés hevére olvadt a nemzeti fájdalom s e hangulatnak leghívebb kifejezője *Vörösmarty hazafias költésze*.

A küzdelmek megindultak, a haladás eszméje s az átalakulás érzelmé lassan-lassan áthatotta az egész nemzetet, míg az alkotmány poraiból megújulva támadt fel s a független s népképviselőtlen alapuló felelős magyar kormány betetőzte a küzdelmek diadalát s egy jobb korszaknak képezte alapját. A jobb kor azonban még nem következett be. A körülmények kényszerítő hatása, a kamarilla vétkei s a nemzet hibái felidéztek a szent harcokat, amelyeknek költője *Petőfi Sándor* volt; de felidéztek «észak rémes árnyait» is, a melyek elboríták a nemzet fénylő egét s a rövid dicsőség után a megpróbáltatás hosszú évei következtek. A nemzet alkotmányától megfosztatott, a nemzeti érzés elnyomatott s az egész nemzet egy ellenséges kormány kezéi közé zsákmányul lőn odadobva. Halalos esend uralkodott, mindenki várta a nagyszerű halált. A nemzet felébresztője a döblingi tébolydában, a függetlenségi harc részesei bujdosásban voltak, a kik pedig itthon voltak, alig szólhattak.

E szomorú korszakra fényt a nemzeti ügy vértanuinak glóriája vetett s a halalos esend kiéltenségét *Tompa s Arany* költésze enyhítette, mely fájdalomról beszélt s úgy szólt a szívhez, mintha némi reményről sutogott volna a haldokló nemzetnek.

Vörösmarty lantja végig kísérte a nemzetnek reform-küzdelmeit, de a forradalom alatt elhallgatott, hogy azután újra megszólaljon és sötét eszméi hirdetése után a világ ünnepében való hittel némuljon el. *Arany* szintén részvételt

kíséri a czéljukhoz közeledő küzdelmeket, de a forradalom kitörése aggodalommal tölti el, s nem a biztatás, nem a rajongás, hanem a félelem s nyugtalanság szólal meg lantján, míg a bukás után fájdalommal eltölt lelke a részvét szavaival nyilatkozik meg, hogy nemzetét bátorítsa s reményt csepegtessen a csüggedő lelkekbe. *Petőfi* hazafias költésze, midőn a forradalomra izgat a véres harcok idején van kapcsolatban nemzete sorsával.

* * *

Vörösmarty szíve nemzete összes érzelmeit egyesítette magában. Legszenyebb érzése a munkás honszeretetet, a melyet költeményében a «*Honszeretet*»-ben rajzol.

S valóban a honszeretetet senki sem határozta meg jobban, a hazafiai kötelmeket senki se szabta ki határozottabban, mint *Vörösmarty Honszeretet* című költeményében, a melynek értelméhez hasonlóan mondja Deák Ferencz: A hazáért mindent fel kell áldozni, de a hazát magát kockára tenni semmiért sem szabad. A honszeretem ad erőt a küzdelmekben, ez teszi a béke műveit áldásossá, a honszeretem menti meg a nemzeteket a bukástól, ez ragyog századok, ezredek mulva is az elenyészett nemzetek sírja felett; a honszeretem teszi végre, hogy «a nemzet Isten képe lesz.»

Költőnk az igaz magyar szerelmének tárgyait *Főti dalá*-ban zengi el. Ebben benn van minden, a miért lelkesednie kell s e bordal egyike legszebb hazafiai költeményeinknek. A költő iszik búfelejtésül, iszik a királyért, nemzetért, hazáért és egyetértésért. A legelső magyar ember a király, minden ember legyen ember és magyar, az ellenség vagy áruló meg ne éljen, de fogyjon élte, mint a bor; a hazát érje mindenütt áldás és szerencse, derüljön rá fény annyi vész után, fiait egyesség tartsa össze, hogy a hon nagygyá lehessen, áldozzanak fel mindent a hazáért, hogy mondhassák esend-s viharban: «Szent hazánk! Megfizettük mind, mivel csak tartozánk.» Arany előtt a legszebb virág a haza szent szerelme, s ez az ember szívének legeslegmélyében terem, «a gyökere pedig vértől nedvesedik, ha lankadni kezd is, vérről öntözgetik;» s e virágot szívünk vérével kell öntöznünk, locsolnunk, mert «ez gyümölcsöz nekünk édes szabadságot!» A nemzetnek önzetlen honszeretettől kell lángolnia, meg kell vetnie minden hiúságot, ábrándot, muló kegyeket s javakat, sem vész, sem gyalázat el ne szédítse: «Oh! értsd meg e szót: árban és apályon — szirt-habok között — hűségged megálljon.»

Petőfi a hazaszeretet fogalmát legtisztábban *Honfidalá*-ban fejezi ki.

Petőfi a honszeretetet legtökéletesebb fokának tartja az élet feláldozását. Arany, *Vörösmarty* hasonlóképp; de *Vörösmarty* részletezi a honi kötelességeit s főképp a munkás honszeretet lebeg szeméi előtt; Arany az «árban és apályon» a sziklahűséget a hazához teszi kötelességgé; *Vörösmarty* kiterjeszti szerelmét a királyra is. Aranyban és *Petőfi*-ben a monarchikus érzés nem nyilatkozik meg, sőt *Petőfi* határozottan köztársasági, eszközének tartja a forradalmat. Nemzetét nem szereti a békés haladás és átalakulás útján; nem tekinti történelmét, jelenében nem lát az ő forradalmi szelleme mást, mint tespedést: «Ezer éve, hogy e nemzet itt magának hazát szerzett; és ha jőne most halála, a jövődö mit találna, mi neki arról beszélne, hogy itt hajdan magyar éle?» Látni való, hogy nemzete történelmében nem talál semmi dicsőt, semmi nagyot, s csak akkor üdvözli nemzetét örömmel, midőn a forradalom terére lépett, ekkor kiált fel: «Ismét magyar lett a magyar, mert ekkor nem volt az». *Petőfi* dala a forradalom viharának előjele. Ő nem elégszik meg a nemzet alkotmányának visszaállításával; ez neki nem szabadság, s midőn a nemzet a vívmányokba belenyugodni látszik, elkeseredetten szól a hazához: «Mielőtt az erőszak igába fogat, kaszabolj le, hazám, nyakadat te magad! Tegye lánczra a zsarnok a holttetemet, diadalma legyen temetői menet. Hol elesnek, a domb neki trónja legyen, gyakoroljon erőt siri férgedien» stb.

Petőfi nemzetét a forradalomban szereti s hazája felvirulását csak attól várja s ebben különbözik az ő hazafias költésze Aranyétól s *Vörösmarty*étól. *Vörösmarty* reménylő fájdalma s aggódo honszerelme az 1829-ben írt *Korcsokhoz* című költeményének erőfeszés kifakadásától, a *Szózat*-ban kifejezett elszántságon át a *Vén cigány* jóslói ihlettségeig, mely változatosan nyilatkozik meg; Arany honszerelme is a lelkesedéstől a gúnyig, a reménytől a kétségbeesésig emelkedik és száll nemzete sorsa szerint; de *Petőfi* csak gúnyval, haraggal, megvetéssel szól nemzetéhez mindaddig, míg az a forradalom terére ki nem lép s az 1848 előtt készült hazafiai költeményei legszebbikében is van bizonyos keserűség, elégedetlenség a nemzet haladásáról.

De lássuk, hogyan kíséri *Vörösmarty* lantjával a nemzet reform-küzdelmeit. *Zalán futása* előtt írt lyrai költeményeiben majd haraggal támadja meg a sülydö nemzetet a *Korcsok-*

hoz (1829.) majd azért bankódik, hogy míg a régiek élni és halni tudtak a hazáért, mi nem tudunk érte csak élni is (*Szigetvár*); majd meg a nemzet nagy királyait támasztja és lépteti fel vádlókként (*Fehérvár*), s végre saját kora nemességének szolgáló lelkiülete tölti el fájdalommal. (Folyt. köv.)

Árgirus meséje.*)

Ismeritek talán a gyermekmesékből Árgirus királyi történetét? Hallottátok hírét Árgirusnak és Tündér Ilonának? Lám, akadt egy magyar költő, a ki e szép mesét mai versekbe öltöztette, hogy mi is élvezhessük. El is vette érte jutalmát a magyar Akadémiától, a mely száz arannyal jutalmazta e szép történet újja teremőjét.

A *Tanulók Lapja* múlt évi 18. számában elmondtam *Petőfi* «*János Vitéz*»-ének meséjét, elmondom az Árgirusét is, mert ez utóbbi semmivel sem kevesebbet érő amannál.

Volt egyszer egy király s annak három fia. Egy nap a király, midőn kertjében sétált, egy olyan almát pillantott meg, melyen aranyalmák nőttek. Megörült ennek a király, de öröme nem tartott sokáig, mert reggelre az almák mind eltűntek. Örököt rendelt ki, de hiába, mert azok elaludtak s reggelre megint csak hiányoztak a fáról az almák. Előhívatta tehát a jóst, ki azt olvasta eleje, hogy a fát csak egyik fia tudja megőrizni. Mikor két idősebbik fiának ez nem sikerült, Árgirusra, a legkisebbre került a sor. Ez maga mellé téve kardját erősen küzdött az őt is környékező kezdő álm ellen, s így történt, hogy éjfél tájban hét hattyut látott a fára szállni s midőn ezek egyikét megfogta, az egy gyönyörűséges csodaszép leánnyá változott. A királyi nagyon megörült, midőn megtudta, hogy ez Tündér Ilona. Sokáig elbeszélgettek s egyszer csak álomba merültek.

Az egyik tündér azonban, megirigyelvén Ilona boldogságát, levágott hajából egy darabot, mert tudta, hogy Ilona akkor többé nem jöhet vissza Árgirushoz. Mikor Ilona felébredt, rémülve látta, hogy haja le van vágva. Sirva bucsuzott el Árgirustól, hogy ő többet nem jöhet hozzá, mert addig a fekete városban kell maradnia, míg a haja megnő.

*) Vonatközéssel Jakab Ödönnek a karácsonyi könyvpiacra megjelent «*Árgirus*» ez. költeményére.

A király megörült annak, hogy Árgirus az aranyalmákat megőrizte, de elszomorodott azon, hogy a fia utra kél Tündér Ilonát felkeresni.

Árgirus pedig elindult egy szolgájával és sok viszontagság után egy óriáshoz jutott, a kinek megtetszett Árgirus bátor fellépése s egy sánta törpét adott melléje, a ki őt a fekete városhoz vezette. Sötét volt itt minden, mert itt olyan tündérek éltek, a kiket büntetésből küldtek ide. Csak a város végén volt egy kis világosság. Ide hát betértek a mi vándoraink. Fialat menyecske fogadta őket barátságos szóval, jó vacsorával s ingerkedő beszéddel, úgy, hogy a szolga egészen elolvadt beléje. Rá is vette aztán a menyecske, hogy majd ha a tündérekben lesznek, az általa adott tömlőből ereszszen Árgirusra egy kis álomszelet. Úgy is történt. Árgirus mind a háromszor elaludt, midőn Tündér Ilona őt fölkereste, a ki bárhogy keltette is, ahogy sem tudta felébreszteni. Ez nagy baj volt, mert így többé sohasem találkozhattak. Árgirus megtudván, hogy szolgája gazsága miatt történt vele ez a veszedelem, levágta ennek a fejét. Mikor büntársát, a menyecskét keresni a ház felé indult, nem volt ott se ház, se asszony, mert bizony az egész nem volt más, mint annak a gonosz tündérnek a műve, a ki Tündér Ilona haját is levágta, hogy őt Árgirustól elszakítsa.

A mint búsan azon tanakodott, hogy mit tevő legyen, nagy lármát hallott s látta, hogy három ördög veszekszik azon, hogy kié legyen az atyjukról maradt rossz palást, egy pár boeskor s az ostor, mivel a ki ezeket felöltve az ostorral kezében azt kiáltja hipp, hopp, hát ott lesz a hol akar. Árgirus a hegyre küldte az ördögöket, hogy a ki onnét előbb hozzáér, azé legyen. Eközben felpróbálta a tárgyakat s egyet patantva az ostorral, kezdett fölfelé szállni, de az ördögök egy varázsigével egy lakatlan vidéken a földre szállították őt. Egyszer csak egy fekete ruhás asszony jött eléje, a ki sirva panaszkolta, hogy ő Tündér Ilona szolgálatában állott, de mióta ez meghalt, földönfutó lett. Erre Árgirus öngyilkos akart lenni, de mégis meggondolta magát, elhatározta, hogy az új tündérkirálynéhoz megy, s megkéri, hogy temesse őt Ilona mellé. Hát a mint oda ment, Tündér Ilonát találta ott, a ki elmondta, hogy minden ármánynak egy gonosz tündér volt az oka, a kít ezért meg is büntetett. Mindent felejtvé, mulattak reggelig s másnap egy hat szép fehér hattyu által vont aranyos szekérbe ültek s elmentek Árgirus atyjához, az öreg királyhoz.

— r — k.

A napsugarak.

(Hollandból: Nellie után).

— Jertek gyermekek, mondá az anya-nap kis gyermekeinek, a napsugaraknak, itt az ideje lefeküdni! Jertek gyorsan s mielőtt aludni mentek, beszéljétek el nekem, hol jártatok s mit műveltetek a földön.

A napsugarak, mint engedelmes gyermekek szökdelték anyjuk körül, körülölelték őt s elkezdtek beszélni. Sorjára várt mindenik s egynek se jutott eszébe belevágni a másik beszédébe.

Az első így szólt: A víz oly sötéten és zavarosan hullámozott, az emberek nem gyönyörködhetek benne, s maga a víz is szomorkodott; átsiklottam azért a hullámok fölött s a hova eljutottam, csillogott-ragyogott minden, mint az arany. Egyszerre vígan táncoltak a hullámok s én velök együtt, mert magam is jól értek hozzá.

A másik így kezdé: Láttam mint fekszi meg a hótakaró a magas hegyeket s ah, oly hideg volt. Addig csókolgattam a hólepet, míg fölmelegedett. Hálakönyvek fakadtak szemeiből s kis patakok eredtek belőle. Vígan csörgedeztek alá a hegyről erdőkön s zöld mezőkön keresztül. A szomjas jöszág csillapítá szomját hűs cseppjeivel s a fáradt vándor fölűdíté vele testét. Lassaeskan a kis csermelyek nagy folyamokká egyesültek s az emberek hajóit a tengerekre vívék hátaikon.

A harmadik mondá: Nagy fáradsággal belopóztam egy rab börtönébe s megcsókolgattam halvány, kiélt vonásait; az emberek azt hiszik, mondá ő, hogy én gonosztevő vagyok; Isten tudja, hogy nem vagyok az. De egykor talán kiderül az igazság s szabadságomat vissza fogom kapni; akkor ismét látni fogom anyádat ragyogni a kék ég boltozatán, barátságos napsugár!

Mihelyt reggel fölébredtem, mondá a negyedik, besurrantam egy hálószobába; az anya megtörve állott legifjabb kisdede ágya mellett. Kissé rosszul volt az éjszaka s a gondos anya vizsgálta alvó kedvenczének arcát, hogy lássa, vajjon csakugyan beteg-e. A kis porontyot csókolgatni kezdtem; fölébredt, felnyitá szemecskéit, puha kacsóit kitérte felém s kiáltá: «Oh, anyácskám, nézd, mily szép napsugár!» Most biztos vagyok felőle, hogy egészen jobban vagy kedvesem, mondá az anya, s összecsókolta rózsapiros arcocskáit.

Az ötödik ezt beszélte: A pillangó s az aranyos harmat oly szívesen vettek volna egy kis napsugarat, hogy szinpompájukat csillogtathassák benne fürödve. Ekkor én megjelentem a rózsalugasban s gyönyör volt nézni, mily vígan

A TÁBSZÁNKÓ (Szki).

s boldogan szárnyaltak le s föl. Az emberek ott megbüvölve álltak s mondák: Nézzétek, égő, lebegő drágakövek!

Ekkor a hatodik, ki ezen történeteket végigallgatá, szomorú lett s restelkedve mondá: Én semmi különöst nem tettem, csupán a szélnek segitettem ruhát szárogatni.

— S az nagyon jó dolog volt, gyermekem, felelt az anya-nap, ez által időt nyert a mosónő kellő korán elkészíteni asszonyának fehérneműt s így mindkettőn segítve volt. Ne légy szomorú, kedvesem, ha munkád egyszerű is, de jó s ha azt szívesen tetted.

A hetedik mondá: Oly szomorún s egyedül nyilott egy virágocská magas hegy tetején. Ekkor hozzá mentem én, belopóztam szívébe s elbeszéltem neki, hogy a napsugarak szeretik a virágokat s fel is tudják találni őket akár az erdők mélyében, akár a hegyek ormain.

A nyolczadik mondá: Én egy kis madárkát ébresztettem fel s az dalolva repült a magasba, majd egy virágbimbót ragyogtam be, mire ez vidáman feltárta kelyhét s szép virággá vált.

A kilencedik mondá: Egy öreg vak asszony ült ajtója előtt; ősz fűrtét s rúncos kezét elárasztottam fényemmel. — Köszönöm, barátságos napsugár, mondá ő, s bár nem láthatom ragyogásodat, de érzem éltető melegégedet. Ha te az öreg vak asszonyt nem felejtetted el, téged sem fog elfelejteni az, a ki teremtet.

A tizedik mondá: Én a harmatgyöngyökkel foglalatostkodtam. Először csillogtattam őket, mint a gyémántot, úgy, hogy az emberek csodálkozva állottak meg előttük, aztán csöndesen párává oszlattam fel őket s láthatatlanul szálltak most a légből, hogy később mint üdítő eső ismét a földre szálljanak.

A tizenegyedik mondá: Magas északon három hónapig tartott az éjszaka. Oda mentem s egy halvány derengést vittem magammal. Bátorítottam az embereket, azt mondván nekik, hogy a teljes nap nem sokára visszatér hozzájuk. Azt is megígértem nekik, hogy holnap ismét eljövök hozzájuk egy-két testvérkémet is magammal hozván.

— Oh nagyon szívesen megyünk, kiálták több föl barátságos hangozkák s az anya-nap boldog megleléssel mosolygott.

A tizenkettedikre került most a sor. Én egy beteg öregasszonyt láttam ágyán feküdni. Egy kedves ifjú leányka hajolt reá mint vigasztaló angyal s barátságos bátorító szavakat suttogott neki. Besurrantam a szobácskába s egyidőben csókolgattam halvány arczát az asszonynak s szöke fűrtét a leánykának, mely mintegy sugár korszorú övezte fejét.

Amint az orvos belépett, ámulva állt meg és suttogá: A napsugár keresi s csókolgatja kis nővérét.

Mikor mindenik elmondta, hogy mit esínált, így szólt az anya-nap: Nagyon meg vagyok veletek elégedve, kedveseim! Úgy viseltétek magatokat, mint jó és kedves napsugarakhoz illik. Mennyi sok örömet, mennyi sok áldást vittetek a földre!

— Oh boldog anyácska, boldog anyácska, — kiálták barátságos, kedves hangokon.

Ekkor az anya-nap kicsikéit lefektette arany águkba s behúzta a biborpiros ágylepelt, s ők nagyon édesen aludtak.

Reggel ismét korán felébredtek s úton valának; a hova megérkeztek a földön, így kiáltának az emberek, pillangók, virágok, harmáteseppek: Oh itt vannak ismét a kedves, barátságos napsugarak! Isten hozott! Isten hozott!

Szalay Károly.

VÁZLATOK.

A szerencse elkényeztet; szerencsétlenség a valódi iskola.

Az emberek nagy része üzi a szerencsét, és vigasztalhatlan a szerencsétlenségben.

I. És a szerencse mégis gáthoz hasonló. Mennyi rajt a gerenda! Hányan buknek el a szerencsében, a kik a szerencsétlenségben erősen állottak volna.

1. A szerencse elerőtleníti, semmittevésre, henyélésre szoktatja az embert.

2. Az ember a szerencsében büszke, nagyra-vágyó, keményszívű és a szeretet iránt hideg lesz.

3. Végül a szerencsések nem törődnek azzal, ha hitők hajótörést szenved, megkedvelik a bünt és erkölcsileg elbuknak. Sok emberre nézve a szükség csak mentőként szerepel.

II. A szerencsétlenség iskola. Az embernek több ily iskolát kell kitanulnia. Ezek közt a legnehezebb, a legkeserűbb, de egyszersmind a leggyógyítóbb hatása a szerencsétlenség.

1. Az ember általa tetterőre és jellemzilárd-ságra tesz szert.

2. A szerencsétlenség fejleszti az ítélő képességet. A szükség leleményessé teszi az embert.

3. Ez egyszersmind erkölcsi iskola, mely alázatossá, résztvevővé tesz.

4. A vallásosság iskolájának is tekinthető. A szükség imádkozni is megtanít. Az ember tanul Istenében bizni.

APRÓSÁGOK.

A föld legmagasabb hegyei: Európában a Montblanc 4810 m. Ázsiában a Gaurisankar (Mont Everest) 8840 m. Északamerikában a Mount Elias 5520 m. Délamerikában az Aconcagua 6970 m. Afrikában a Kilimandscharo 6000 m. Polynesiában a Mauna Kea (Hawaii) 4210 m. Auszáliában a Mount Cook 3763 m. magas.

A legnagyobb sziget az Uj-Guinea 786.000 □-km., legkisebb az Elba, mely 220 □-km. Közben van Nagy-Britannia és Írország 315 ezer, Java 126 ezer, Jamaica 10860, Korfu 720, Veglia 410 s Malta 249 □-km-terrel.

A legnagyobb tó a Kaspi tenger, 440000 km., a Balaton 661; a Genfi-tó 576, a Fertő 330, a Holt-tenger 230, a Zürichi 90, a Wörthi 45 □-km.

Európa terjedelme 9,826.511 □-km.; ebből Oroszország 5,427.590, Svéd- és Norvégia 775.860, Ausztria-Magyarországra 676.667, Németország 544.982, Franciaország 536.891 □-km. Legkisebbek: Andora 452, Lichtenstein 159, S.-Marino 59, Monaco 22 □-km.

Európa lakóinak száma 367,207.100, ebből Oroszországra 100 millió, Németországra 51 millió 800 ezer, Ausztria-Magyarországra 43 millió 600 ezer, Nagy-Britanniára 38 millió 750 ezer esik, ötödik helyen van Franciaország 38 millió 340 ezerrel, hatodikon Olaszország 30 millió 550 ezerrel, ezután következnek Spanyolország 17 millió, Svéd- és Norvégia 6,800.000, Belgium 6,200.000, Törökország 5,800.000, Románia 5,800.000, Portugália 4,750.000, stb. Monacóban 13400, Lichtenstein hercegségben 9500, San-Marinóban 8200, Andorában 6000 lakos van.

Európa legnagyobb templomai a római szt.-Péter templom, elfér benne 54000 ember, a milánói székesegyház (37 ezer); a római szt.-Pál templom (52 ezer); a florenzi székesegyház (24 ezer); a lateráni szt. János templom (22 ezer); a párisi Notre-dame (21 ezer); a pizai székesegyház (13 ezer); a bécsi szt. István templom (12 ezer); a bolognai szt. Péter templom (12 ezer); a szt. Domokos templom (12 ezer); a velencei szt. Márk templom (7 ezer ember) befogadására képes.

A mint egyes emberek, úgy egész nemzetek életében igaznak bizonyul e tétel. Mely népekre nézve lett a szerencse a bukás oka? Mit tanult például a magyar nép a szerencsétlenség napjaiban? (Mohács, Világos).

A szerencsének mindig rontó hatása van, ellenben a szerencsétlenség földhöz hasonlítható, melyben a nemes mag megéri. A szerencsétlenségnek nevelő és önállóságra serkentő hatása van. Az ember értse meg mindenütt Isten hatalmának ujját. Ne ujjongj a szerencsében, ne csüggedj a szerencsétlenségben!

A mivé vált az ember, azzal adósa maradt másoknak.

Milyen elbizakodás tölti el sokszor az embereket! Milyen büszkék előnyeikre! Milyenek képzelik az ő társadalmi állásukat, szellemi képzettségüket, erkölcsi szilárdságukat! És mégis mindenikhez lehetne e kérdést intézni: «Mivel bírsz, ember, azon kívül, a mit úgy kaptál?» Mi az ember társadalmi, szellemi, erkölcsi tekintetben, ha csupán a saját erejéből cselekszik?

Ezért mondja Goethe «Tasso» című drámájában: «És, a mi az ember, azzal is a mások adósa lett.»

Kik ezek a «mások»? — Mit köszönhet az ember atyjának és anyjának? Mondják, hogy: a nagy embereknek nagy anyáik voltak. Hány-szor nyilatkozik az apa szelleme a gyermekben! Milyen örökséget köszönt Goethe a szüleinek! Más példák.

Mit köszönöz az embernek a barátokkal való érintkezés? Mondd meg, kivel barátkozol és én megmondom neked, hogy ki vagy.

A szülőváros, — a haza. Az emberre hatással van a saját nemzete. Bizonyos értelemben mindenki saját korának gyermeke.

Mennyi művészi és tudományos dolog maradt már fönn az ó-korból is, melyeken a szellem képezheti magát! Mennyit köszönhet az ember úgy a saját, mint a más nemzetbeli költők és gondolkozóknak!

Mennyit végre a bibliának, a kereszténységnek, a templomnak! Mi mindnyájan mások vállain állunk és nagy örökségnek vagyunk élvezői.

Nem szabad a háladatosságot elmulasztanunk. Adósságunkat ama jötevőinknek lerónunk már lehetetlen. Nem vagyunk tehát képesek, a mint pedig kellene, magunk fejéből elég szerényen gondolkozni.

Physikai kísérletek.*)

A föld alakjának képződése.

Igen egyszerű készülékkel, melyet kevés fáradsággal állíthatunk össze, szemmel láthatólag mutathatjuk be, miképen történt az, hogy a földgömb, mely eredetileg lágy, folyékony anyag volt, a saját tengelye körül való forgása következtében mint horpadt be a sarkoknál és mint dudorodott ki az egyenlítő táján.

Kísérletünkhöz azt a játékszert választjuk, mely sok helyen «bügő» néven ismeretes Kemény kartonpapírból való karika ez, közepén két lyukkal, melyek mindegyikén egy-egy vékony zsinór van átfűzve. E zsinórokat a karika forgatásával összesodorítják, aztán a két zsinórvéget teljes erővel szétfeszítik. Ez erős feszítés következtében a karika roppant gyorsasággal forog s épp erre van szükség a kísérletnél.

A karika élébe négy darabka drótot (jó erre a célra kettő tört hajtű is) tűzünk be olyképen, hogy a négy drót pontosan a karika két átmérőjének végére, tehát kettő-kettő éppen átellenében legyen.

Ezután erős papírból két cm. széles két szalagot vágunk s ezekből két nagy gyűrűt csinálunk, valamivel nagyobbat a «bügő»-nél. A két gyűrűt aztán egymásba teszszük pontosan

*) Az Athenaeum kiadásában megjelent Tom-Tit-ből.

derékszögben s összeragasztjuk, ahol egymást érik. Az ekkép egymást érintő két helyre odaírjuk: «északi sark» és «déli sark». A gyűrűk a meridiánokat fogják képviselni. Ezeknek a meridiánoknak az iverbe négy lyukat furunk, pontosan az iv közepén, tehát az egyenlítőnek megfelelően s e négy lyukba beletűzzük a bügőkarikába szurt négy drótot. A két gyűrű ekkép össze lesz kapcsolva a központot képező bügőkarikával, de csak úgy, hogy ide-oda csuszhatnak a dróton, mely tartja ugyan őket, de nem mozdulatlan állapotban.

A benső karikán átfűzött két zsinórt, mindkét oldal felé, összeszodroljuk és az északi és déli sarknál furt két lyukon keresztül vezetjük, vagyis ott, a hol a két gyűrű egymást éri s ahol összeragasztottuk. Rajzunk világosan mutatja a szerkezetet.

Ha már most olyképen forgatjuk a karikát, hogy a zsinórok összesodródjanak, aztán fesszen huzzuk a zsi-

nórt, hogy a karika sebes forgásba jusson, e forgásnál látni fogjuk, hogy a két meridián elveszti kör alakját. A karika körül igen jelentékeny kiszélesedés támad, a földnek az egyenlítőnél való kidudorodását jelezve; ellenben a két sarknak megfelelő részeken tetemes behorpadás mutatkozik.

Az átalakulás e tünetmennyét a központ-futóerő okozza.

HUMOR.

Az angol és az orvos. Egy hirneves homeopatha-orvoshoz beállít egy angol lord és elpanaszolja baját. Az orvos figyelmesen meghallgatja s aztán elővesz egy üveget.

— Szagolja meg, szól a páciensnek.

Az angol úgy tesz, s várja az orvos további rendelkezéseit.

— Ön meg van gyógyítva! mondja az orvos méltóságteljesen és elteszi az üveget.

— Mennyivel tartozom? kérdi a meglepett lord.

— Száz font sterlinggel.

Az angol kinyitja tárczáját, kivesz belőle egy nagy bankjegyet, odatartja az orvos orra alá s így szól

— Szagolja meg! Ön ki van fizetve! Azzal zsebregyűri pénztét és szóltalanul távozik.

Mikor a gróf ur ló. — Uraim meneküljenek! kiáltja rémulten vadászat alkalmával az uradalmi erdész.

— Miért?

— A gróf ur löni készül.

FEJTÖRŐ.

A. Számtani kérdés:

Egy órnagy parancsnoksága alatt van 3 század katonaság, az elsőben magyarok, a másodikban németek, a harmadikban szlávok szolgálnak. A legénység egy részével erődöt akar ostromolni és 901 frtot ígér olyképen, hogy: minden katona a századból, ki az ostromban részt vesz, kap egy frtot, a többi pedig az ostromban részt nem vett század legénysége között egyenlően osztandó fel. Ha a magyarok vesznek részt az ostromban, úgy a másik két század minden embere kap $\frac{1}{3}$ frtot, ha a németek ostromolnak, akkor a másik két századtól mindegyik kap $\frac{1}{4}$ frtot, ha a szlávok ostromolnak, akkor a másik két századtól mindegyik $\frac{1}{5}$ frtot kap. Kérdés, hány ember volt minden egyes században?

B. Történelmi kérdés:

Ki volt az a kis-ázsiai király, aki az összes — Kis-Ázsiában élő — rómaiakat legyilkoltatta? Kik ellen harczolt ezután? Milyen kimeneteli volt első háboruja s kivel hadakozott? Mi lett ennek a következménye? Milyen volt a második és harmadik háborujának kimenetele? Hogy halt meg? Mit jegyez meg róla a történelem?

C. Földrajzi kérdés:

Melyik az a város a Földközi tenger mellett, mely Kr. e. 600-ban alapított s mely 1214-ig köztársaság volt? Franciaország első rangu tengeri kereskedelmi városa s Dél-Európa legnagyobb piaca. Hegyek környékezik, melyek olaj-, szőlő-, mandola-kertekkel és nyári lakokkal vannak borítva.

D. Természetrjai kérdés:

Melyik az a csucor-félékhez tartozó növény, melynek sötétvörös gyümölcse van s mely rendkívül erős, maró volta miatt fűszerül és gyógyszerül használtatik?

Hazája Brazília és Mexico, de nálunk is nagyban tenyésztetik. Rendesen porrá törve kerül forgalomba s különféle anyagokkal hamisítják is.

E. Tréfás kérdések:

1. Hányat lép a veréb egy évben?
2. Milyen üvegbe lehet legkönnyebben valamit önteni?
3. Vadonnat új, mégis lyukas. Ha beföldják, semmitsem ér.
4. Fehér egyház, féllábon áll. Mi az?
5. A keréknek hol az eleje és a vége?
6. Olyan bocskorom van, hogy ha egyet lépek vele, egész város meghallja.
7. Két vége hideg, közepe meleg. Mi az?
8. Lud szántja, ember hajlja, gonddal vetik be. Mi az?

Megfejtési határidő: 1895. január 18.

A 23-ik számban közölt talányok megfejtése: A. Számtani kérdés: Az ifju 20, atya 40, anyja 39 éves volt. — B. Földrajzi kérdés: Galambóc ostromakor Zsigmond királyt Rozgonyi Cziczelle mentette meg gályájával. A várhegy oldalán egy barlang van, melybe Szent-György a legyőzött sarkányt bedobta s ennek a csontjából támadtak a kolombácsi legyek. — C. Történelmi kérdés: Gambetta Leon 1870. szeptember 4-én III. Napoleon és családját trón-vesztettnek nyilvánította. Páris ostromakor Toursba menekült. 1882. december 31-én halt meg. — D. Természetrjai kérdés: Héja. — E. Tréfás kérdések: 1. Egyet, mert a többit nem ehgyomorra ette. 2. Vizes lesz a ruhája. 3. A másikat felemeli. 4. És kötsző. 5. Gödör. — Lyuk a sövénykerítésen. 6. Mikor álmodtál. 7. Tü-kör. 8. A hold és a csillagok.

helyesen megfejtették:

A számtani kérdést: Alstädter Ottó, Balás Jenő, Becsek Imre, Berkovics Miklós, Bogdány Géza, Borsy Jenő, Breiner Pál, Cseley testv. Darvai István, Emödy Géza, Erdélyi Géza, Fleckenstein Jenő, Görgey Lajos, Grünbaum József, Kaltenecker Károly, Kohn Miksa, Krakker Kálmán, Lakner Sándor, Mosdósy Andor, Németh Lajos, Oppenheimer Ferencz, Papp János, Pfeilmayer Vilmos, Robicssek Béla, Schlosser Imre, Soós Zoltán, Sömen Lajos, Stern Mór, Sziklai Jenő, Zuna Morizette.

Földrajzi kérdést: Balás Jenő, Becsek Imre, Berkovics Miklós, Breiner Pál, Darvai István, Fleckenstein Jenő, Grünbaum József, Mosdósy Andor, Németh Lajos, Oppenheimer Ferencz, Papp János, Sömen Lajos, Stern Mór, Sziklai Jenő, Zuna Morizette.

Történelmi kérdést: Papp János, Zuna Morizette.

Természetrjai kérdést: Becsek Imre, Breiner Pál, Bródy Aladár, Cseley testvérek, Darvai István, Fleckenstein Jenő, Görgey Lajos, Krakker Kálmán, Németh Lajos, Papp János.

Tréfás kérdések: 1—8. Becsek Imre; 1—6, 8. Balás Jenő, Borsy Jenő, Grünbaum József, Mosdósy Andor, Stern Mór; 1, 3—6, 8. Görgey Lajos, Cseley testvérek, Alstädter Ottó, Sömen Lajos; 1—5, 8. Pfeilmayer Vilmos, Papp János; 1, 4—6, 8. Bogdány Géza, Krakker Kálmán, Soós Zoltán, Erdélyi Géza; 4—6, 8. Berkovics Miklós, Breiner Pál, — Schlosser Imre, (1, 3, 5, 6.) Sziklai Jenő (1, 2, 5, 8) Fleckenstein Jenő (1, 3, 6, 8) Kohn Miksa (1, 5, 6, 8) Oppenheimer F. (2—6, 8) Lakner Sándor (1, 5, 6, 8) Zuna Morizette (1, 3—5, 8) Kaltenecker Károly (4, 5) Bródy Aladár (6).

A talányok megfejtői közül elsőnek Zuna Morizette (Pozsony) neve huzatott ki, a kinek Földes G. «Porból lettünk» című elbeszélését elküldöttük.

IRODALOM.

Don Quijote. Cervantes műve után az ifjuság számára átdolgozta Radó Antal. Elismert dolog, hogy Don Quijote igen alkalmas ifjusági olvasmányoknak s ha még hozzáteszzük, hogy e könyv Doré Guszláv remek képeivel van díszítve, azt hisszük, hogy a különben is diszes vászon kötésben kiállított könyv megéri a 2 frt 40 krt.

Kis Almanach. Szerkesztő: Bródy Sándor. E negyedik évfolyam méltó utódja az előbbieknek. Husz magyar író dolgozatát közli s ezek: Abonyi Árpád, Bede Jób, Benedek Elek, Bársony István, Béla Henrik Bródy Sándor, Gárdonyi Géza, Herczeg Ferencz, Heltai Jenő, Jókai Mór, Jakab Ödön, Kemecsey Jenő, Márkus Miksa, Murai Károly, Pósa Lajos, Radó Antal, Rákosi Viktor, Tábori Róbert, Tutsek Anna. Ára vászonkötésben 1 frt 20 kr., diszkötésben 1 frt 80 kr. — Mint az előbbi, úgy ez is a Lampel R. cég kiadása.

Az 1848-49-iki magyar szabadságharcz története című nagy illusztrált füzetes vállalatból most kaptuk meg a 26-ik füzetet, melyben Gracza György Jellasis martalócz hadainak garázdalkodásait mondja el számos új adat felsorolásával. E füzethez van csatolva az I. kötet czimlapja és tartalomjegyzéke. Az egész mű két kötetből fog állani. Egy füzet ára 30 kr.

Ifjusági olvasmányok. Szerkesztette: Szerényi Hugó. E mű a három év előtt megjelent «Természet-tudományi olvasmányok»-nak mintegy folytatását képezi. Mint az első kötetbe, úgy ebbe is kiváló szakírók írtak például: Herman Ottó, Paszlavszky József, Magoesi Sándor, Bársony István, Pavlicsek Sándor stb. A képeket Cserépy és Tali rajzolták. Ára diszkötésben 1 frt 80 kr.

Mesék és elbeszélések. Írta Benedek Elek. Benedek eme új könyvében szintén könnyed elbeszélő természetű, zamatos magyarsága nyilatkozik. A színes képeket Nagy Lázár, a többieket Cserépy Árpád készítette hozzája. A színes czimképpel ellátott diszkötésű könyv ára 2 frt 80 kr.

Árgirus. E szép elbeszélő költemény, melylyel az Akadémia Nadasdy díját Jakab Ödön megnyerte, most jelent meg gyönyörű kiállításban. Reméljük, hogy a legkedveltebb könyvek egyike lesz. Tartalmát jelen számunkban közöljük. A könyv rendkívül diszes kiállításban Görö művészi rajzaival illusztrálva jelent meg, melyek pompásan odailleszkednek a mese mosolygó tündérvilágához és édes poéziséhez. A négy énekéből álló költemény vastag velinpapíron van nyomtatva. Ára füze 3 frt, diszkötésben 5 frt.

E felsorolt könyvek mind a Wodiáner (Lampel R.) féle könyvkereskedésben kaphatók, mely cég különös gondot fordít az ifjusági olvasmányok megválogatására s kiadására.

Tom-Tit. Száz újabb fizikai kísérlet 129 képpel jelent meg az Athenaeum kiadásában, melyből lapunk mai száma mutatványt közöl az Athenaeum szíveségéből. A kötet négy részre van osztva: fizikai, mértani kísérletekre, vegyesekre, hol fizikai törvényen alapuló szórakoztató játékok vannak, s végül apró kézi munkákra és ügyességre ad utmutatást. A tanuló ifjuság sok derült órát szerezhet és sok hasznosat tanulhat e könyv segítségével, melyet bárki is nagy meglepéssel foglathat. Ára 2 frt s kapható a kiadó Athenaeumnál s bármely könyvkereskedésben. Jó lélekkel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki iskolai évben.

Aradi kir. főgymnásium.

Magyar nyelv. Arany János érdemei a magyar irodalomban. Irod. tört. értekezés. — Az állat és növényvilág befolyása a föld felületének átalakításában. Természettajzi ért. — A valláspolitikai küzdelmek Bocskay István felléptétől a szathmári békekötésig, tekintettel a magyar alkotmány fejlődésére. Történelmi ért.

Német nyelv. A tragédia történetéből. (Fordítás németre.)

Latin nyelv. Hamilear és Hasdrubal. (Fordítás latinra.)

Görög nyelv. Platon, Gorgius 79. c. (Fordítás magyarra.)

Mennyiségtan. 1. Valaki 18000 frtot hagyományoz oly kikötéssel, hogy 12000 frton egyenlően saját gyermekei, 6000 frton szintén egyenlően testvére gyermekei osztozzanak. Az összes örökösök száma 8. A saját gyermekek mindegyike 2800 frttal többet kapott a távolabbi rokonok mindegyikénél; hány saját gyermek volt és mennyit örökölt mindenik? 2. Egy vasuti vonal keleti irányától dél felé fordul. A fordulati ív hurja 480 m., az ív magassága 87 m., hol fekszik középpontja?

Besztercebányai kir. főgymn.

Magyar ny. a) Nem az a gazdag, kinék sok kinese van, de a ki kevesebbel beéri (érték.); b) A víz fontossága, haszna és forgása e földön (term. tud. érték.); c) A magyar nemzeti irodalom befolyása hazánk politikai és műveltségi viszonyaira a XIX. század első felében (irod. s műveltségtört. ért.)

Német. Az erény utja, Köleseytől. Fordítás magyarból németre.

Latin. P. Ovidius Naso élete és művei. Fordítás magyarból latinra.

Görög. Kyros atyjával Médiába készül; áldozatot mutatnak be s utközben arról értekeznek, hogy az embernek minden törekvése mellett is szüksége van az istenek segítségére s azok viszont csak az érdemeseket méltaltják reá. Ford. Xenophon Kyrop. I. VI. 1—6.

Mennyiségtan. a) Valamely öntvénynek, mely vörös rézből és ónból áll, súlya 23.925 kilogramm, térfogata 3 köbdeciméter; mennyi súly van az öntvényben a két fémből, ha a vörös réz fajsúlya 8.8, az óné 7.3. Mennyi térfogatot foglal el az öntvényhez a vörös réz és mennyit az ón? b) Valamely térségen három hozzáférhetetlen pont (A B C) egymástól való távolsága meghatározandó, ha AB vonal meghosszabbításán B ponton túl választatik, egy D pont és AC vonal meghosszabbításán C ponton túl választatik egy E pont olyképen, hogy ED távolság közvetlenül megmérhető legyen. D pontban megmérjük BDC = C — szög és BED = A — szög. — ED = 280 m., a = 76°8'30'', b = 28°57'45'', d = 19°49', c = 60°19'.

(Folytatjuk.)

GONDOLATOK.

Nem szabad panaszkodnunk, hogy nincsenek barátaink; magunk vagyunk az okai. Ideált alkotunk a jó barátokról s ha egy ilyen közeledik felénk, azt elűzzük közelünkéből, — mert az igazi barátságban terem az igazmondás.

A becsület csak egy, mint a napfény. Nem ő az oka, hogy az emberek nem tudják keresztülboesítani magukon mind a hét színt s hol az egyiket, hol a másikat tartják az igaznak.

Két ut van fölfelé. Az egyik a magunk lábán visz, a másik a mások vállain. Az elsőt a munka, küzdelem egyengeti, a másikat a tolokodás. Amannál mindig biztos alattunk a talaj, emitt két váll közül könnyen leesünk egy harmadiknak a lába alá.

Olyanok vagyunk, mint a lámpa gyújtogatók: meggyújtjuk eszményeink lángját s míg mi meggyünk tovább, újakért küzdve, azok világítanak az utánunk jövőknek.

Ritkán jó az a tanács, mely terheink lerázását javasolja; őszinte szívből inkább az fakad, a melyik megmutatja az utat azok könnyebb elviselésére.

Mosdósy Imre.

FELADATOK.

1. Az I. II. oszt. tanulók írják le saját szavaikkal a következő képletes (allegorikus) mesét: **Az unalom.** Az unalom még inkább elűnta magát, mint valaha s ásitva utnak eredt. Betért a kereskedőhöz, de ott a gonddal meg nem fert; beköszöntött az uzsoráshoz, de onnan a senyvedő bú kicsukta. Majd a mezze parasztot látogatta meg, azt vélván, hogy a nála lakozó békés nyugalomban testvéreére akad, de ottan a munkás szor-

galomtól meg sem pihenhete. Visszakullogott tehát ismét a nagy városokba s ott pompás palotákban vevé lakását, s a vigszággal abban egyezett meg, hogy felváltva játszák benne ezentúl csintalan mulatságaikat.

(Fáy András után.)

2. A III. IV. oszt. tanulók fejték meg a tételt: **Mire tanítják az ifjut Ikarus szárnyai?** Vázlat. Ikarus, Daedalus fia, a mythos szerint ugyan azon labirinthba záratott el atyjával, melyet ez Minos krétai király parancsára épített, — a Daedalus által készített művészi szárnyak segítségével azonban sikerült nekik Kréta szigetéről elmenekülniök. Az atya, aki óvatosan, a víz felszínétől nem messze lebegett, szerencsésen elért Eumébe, a fiu azonban, a ki, daczára atyja figyelmeztetésének, a naphoz közelebb repült, lezuhant s belefullt a tengerbe, mert szárnyairól a viasz leolvadván, nem tudta azokat használni. Ovidius római költő meg is örökítette e mondat Metamorphosisaiban. Mire tanítja hát e monda az ifjut? 1. Van benne engedelmességre való buzdítás. Az ifju kövesse a tapasztaltabbak intéseit és tanításait és mit se tegyen saját feje után. 2. Előrelátásra és megfontolásra int. Ne légy meggondolatlan. Előbb fontolgass, azután légy merész. 3. Ikarus bátorságot mutat azzal, hogy azt a valóban merész tervet meggondolatlanul végrehajtja. Bátorság az ifju ékessége, — világos példa erre Ikarus. 4. De a bátorságnak nem szabad vakmerőséggé fajulnia. Vakmerősége tette tönkre Ikarust is. Mint sok ifjunak, neki is nagyra törő tervei támadtak, — tehát bukása a vakmerőség következménye volt. Így azután a Daedalus és Ikarus mondanak meg van a maga erkölcsi tanúsága.

3. A felsőbb osztályu tanulók dolgozzák ki e tételt: **Napoleon és Hannibal.** (Párhuzam.) Vázlat. 1) Kart-hago és Róma harca. — Franciaország háboruja Ausztriával és Olaszországgal. 2) Mindkettőnek hadvezéri kitűnősége. — Gyorsaság, határozottság, bátorság stb. 3) Mindkettőnek majdnem esodás szerencséje. 4) Pályájuk vége.

Ami Napoleon politikai és hadviselői lényét illeti, legáltalóbban lehet őt Hannibállal összehasonlítani, akit ő maga is a történelem legnagyobb hadvezérének ismert. És valamint az már tizenkilenc éves korában boszut esküdött atyjának, Hamilkarnak, a rómaiak ellen, úgy volt Napoleon is a túlhatalmas Nagybritanniának engesztelhetetlen ellensége. Amint az már huszonhat éves korában elnyerte a Hispániában táborozó karthágói hadsereg fővezérlését és azt ritka bátorsággal és kitartósággal vezette Gallián, majd az Alpeseken át, hogy ellenét szíven találhassa; úgy nyerte el Napoleon is egy reményvesztett és hiányosan felszerelt hadsereg vezérségét, hogy azzal a kitűnően fegyverzett, vitéz és mindennel ellátott ellensereget megtámadja és megverje. Amint az a Cannae-i nevezetes napon rejtélyes semmítésbe merült, és a Zámái nap után országról-országra menekült, és végre önmaga vetett véget életének, hogy magát a büszke Rómának való kiadatás szegényének ki ne tegye: éppen úgy látszott Napoleonon ama nevezetes évben, 1813-ban, a régi határozottságnak, a régi előrelátásnak hiánya; úgy kényszerült ő is a Belle-Alliance melletti fegyverlerakás után menekülni, és magát legbüszkébb, legengesztelhetlenebb ellenének nagylelkűségére bízni, hogy egy év után egy kopár szigetre vitéssék foglyul, és egyedül, mindenkitől elhagyatva szálljon a sziklásirba.

Megfejtési határidő 1895. febr. 20. A legjobb dolgozatok íróinak értékes könyvet tűzünk ki jutalmul.

VEGYESEK.

Tanulók pályadolgazatai. A Pécsi Napló decemberben pályázatot írt ki a tanulók részére, kérdésül tűzvén ki a fiuknak: «Mivé szeretnéd magad kiképezni s miért azzá?» a leányok részére pedig: «Mi a kedvenc foglalkozásod, s miért az?» A fiuk dolgozatai közül legjobbaknak találta a szerkesztő Fischer Sándor főreálisk. 5. oszt. Szigvárt János főgymn. 2. oszt. Schön Alfréd főreálisk. 3. oszt. Sasvári Géza főreáliskolai 3. b) oszt. tanulókat és Gombos Istvánét, ki a szabocs-bánya-telepi népiskola 5. osztályába jár. A jutalmakat (két szép könyvet) Fischer Sándor és Szigvárt János nyerték el. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a *Tanulók Lapja* szerkesztősége minden számban közöl ilyen pályázatokat és nem csak a kérdést adja fel, a melyet ki kell dolgozni, hanem a feladatok vázlatát is. Tehát: tessék pályázni!

A szombathelyi kir. kath. főgymnasium önképzőköre f. évi decz. 16-án tartá Kőfalvi Vidor igazgató és dr. Dallos József tanár urak felügyelete mellett második nagygyűlését. A gyűlésen jelen volt Orbán Lajos tanár úr is. A gyűlés tárgysorozata volt: 1. elnöki jelentés a beérkezett művekről, 2. főjegyzői, pénztárosi, könyvtárosi jelentések, 3. bírálatok felolvasása, s végül szavalatok. Beérkezett összesen 57 mű, 36 próza és 21 vers. Elfogadtatott 23 mű, 14 próza és 9 vers. Az elfogadott művek a következők: «Bethlen Istomása» (elb.) bir. Gáspári Rezső VII. o. t., «Perpetuum mobile» (életkép) bir. Major Gyula VIII. o. t., e két mű szerzője Szabó István VIII. o. t.; «Patkó János kalandjai» (elb.) bir. Major Gyula VIII. o. t., szerzője Szakovits József VIII. o. t.; «Nagy emberek emlékei» (elmékl.) bir. Domnanovits György VII. o. t., «Mikor az iskolából kikerülünk» (elmékl.) bir. Iker István VIII. o. t., «Emlékkönyvbe» bir. Szabó István VIII. o. t., «A sanguinikus» (epigr.) bir. Trenka Károly VIII. o. t., e 4 mű szerzője Varga Ignác VIII. o. t.; «A katolikus vallás az állam szolgáltatásban» (érték.) bir. Major Gyula VIII. o. t., «A görög ifjak nevelése» (tanulm.) bir. Varga Ignác VIII. o. t., «A szentek tiszteletének jogosultsága és üdvös volta» (érték.) bir. Szabó István VIII. o. t., e 3 mű szerzője Gáspári Rezső VII. o. t.; «Egy úri kastélyban» (elb.) bir. Gáspári Rezső VII. o. t., «Zászlótartó» (allegoria) bir. Szabó István VIII. o. t., «Lengyelország» (epigr.) bir. Iker István VIII. o. t., «Lengyel szabadság» (epigr.) bir. Varga Ignác VIII. o. t., e 4 mű szerzője Hajós Imre VII.

o. t.; «Munka és élvezet» (vers) bir. Varga Ignác VIII. o. t., szerzője Gyuk Pál VI. o. t.; «Az életunt» (vers) bir. Major Gyula VIII. o. t., szerzője Heimler Ernő VI. o. t.; «A becsület» (elb.) bir. Trenka Károly VIII. o. t., szerzője Kaltenecker Károly VI. o. t.; «Az öreg halász» (elb.) bir. Szabó István VIII. o. t., szerzője Kemény Emil VI. o. t.; «A polgáriassultság befolyása az ember egészségére» (érték.) bir. Hill József VIII. o. t., «Születés napjára» (vers) bir. Domnanovits György VII. o. t., e 2 mű szerzője Rozner István VI. o. t.; «A földművelésről általában és annak története» (érték.) bir. Domnanovits György VII. o. t., «Meddig terjed az iskola?» bir. Mozsolits István VIII. o. t., e 2 mű szerzője Sömen Lajos VI. o. t.; «A mozdonyvezető» bir. Mozsolits István VIII. o. t., szerzője Szövényi László VI. o. t. Szavaltak: Kovács Sándor VIII. o. t. «Élet vagy halál» Petőfi Sándortól, Heimler Ernő VI. o. t. «Walesi bárdok» Arany Jánostól. A szavalatok végeztével a gyűlés feloszlott.

A budapesti ev. ref. főgymnasium ifj. önképzőköre december hó 15-ikén tartotta 8-ik rendes gyűlését *Molnár Sándor* tanár ur és Csiky ifj. elnök elnöklete alatt. A gyűlés első tárgya vitatkozás volt, mely alkalommal a *görög és keresztény dráma közti különbség* képezte a vita tárgyát. Kóréh Andor VIII. o. t. előadó szépen ismertette a tág kört felölelő tárgyat, s a kör tagjai közül Neumann (VIII), Szilády (VII) és Csiky (VIII) fejtették ki bővebben a főbb különbségeket.

Ezután Petrich Béla (VII) bíralt egy kis dalt, melyet gyenge kísérletnek talált, s így csak a III-ik fokozatra ajánlhatta, mit a kör el is fogadott.

A bírálat után Lilienthal Béla (VII) szavalt Jókainak «A munkácsi rab» ezimű drámai monológját. A szavalat a mű átértésére és gondos tanulmányozására vallott, s a kör nagy többséggel meg is adta a szavalonak az első fokozatot.

Halálozás. *Somogyi Rudolf* a budapesti ev. ref. főgymnasium fizika tanára életének 54-ik, tanári működésének 32-ik évében decz. 25-én elhunyt. Buzgó tanár volt, kit tanártársai s tanítványai őszinte részvéte kísért sirjába. — *Baligó János* dr. kegyes r. tanár Temesvárott 43 éves korában, tanárkodásának 25. évében elhunyt. — *Ember László* gymn. tan. 13 éves korában.

A szabadkai főgymnasium mostani régi épülete helyett, melybe több mint 900 tanuló jár, a tanári kar a várostól új intézet építésére kért segílyt.

EGY JÁTSZMA SAKK.

(Ujváry Ignác festménye.)

Figyelmeztetés. Mult évi előfizetőinket mihez tartás végett értesítjük, hogy, mivel a Tanulók Lapja *hetilappá* lett, előfizetési ára is több s hogy a beküldött régi előfizetési pénzekhez legyenek szivesek beküldeni a kiadóhivatalba azt az összeget, amely a már beküldött pénzzel a mostani előfizetési árat kiteszi. Tehát a ki az eddigi előfizetési ár fejében negyedévre 60 krt küldött, annak még 40 krt kell hozzápótolnia, hogy előfizetése márczius végeig tartson. Együttal a kiadóhivatal arra kéri az előfizetőket, hogy ne a könyvkereskedők útján, a kik nagy perezentet számítanak fel, hanem maguk fizessenek elő. Minden előfizetési pénz, vagy a lap szétküldésére vonatkozó felszólalás, lakásváltoztatás stb. a «Kosmos» műintézethez, a Tanulók Lapja kiadóhivatalába (Aradi-utca 8. sz.) küldendő. Együttal a kiadóhivatal vezetősége kéri az előfizetőket, hogy *lakásuknak olyan pontos címét küldjék be, hogy a lap kézbesíthető legyen, hogy a nyomtatott czimszalagon ne legyen kénytelen utólag változtatni.*

A „Tanulók Lapja“ irodalmi pályázata.

1. A felsőbb osztályuak részére: «Minő világnézet nyer kifejezést Vörösmarty «Gondolatok a könyvtárban» cz. költeményében?» *Jutalma 3 darab arany.*

2. Jókai M. «Uj földes ur» cz. regényének vázlat. *Jutalma 3 darab arany.*

3. Az alsóbb osztályuak részére: «Minőnek képzeled a jó tanulót otthon és az iskolában?» *Jutalma 2 darab arany.*

4. Valamely elbeszélés jó magyaros fordítása. *Jutalma 1 darab arany.*

Megfejtési határidő 1895. márcz. 30. A pályaművek tisztán, a lapnak csak egyik felére írva, a szerző pályázati jogosultságát a czimszalaggal igazolva a Tanulók Lapja szerkesztőségébe (IX. Lónyai-u. 9. sz.) küldendők. Az első számú kérdésre a 7—8. oszt. a másodikra a 6. és 5. oszt. a harmadikra 1—4. oszt. tanulók, a negyedikre az összes előfizetők pályázhatnak. Felsőbb osztályuak az alsóbb osztályuak részére kiírt pályázatokon nem vehetnek részt. Pl. egy 7. vagy 8. osztályu nem pályázhat a 2. és 3. sz. kérdésekre:

A pályázat eredménye felett egy tanárokból álló bizottság dönt.

Az olvasóhoz!

Az a czél, mely az elmúlt évben a «Tanulók Lapja» megindítására ösztönzött, a ti javatok előmozdítása volt, tanuló ifjak. Olyan lapot akartam kezetekbe adni, mely szabad időtökben kedves szórakozást nyújtson, de e mellett olyan dolgokat is találjatok benne, melyek középiskolai tanulmányaitok keretébe bele illenek, melyekből hasznot merithettek. Nem annyira minta dolgozatokat akarunk e lapban közölni, hanem utmutatást kívánunk nyújtani, hogy az egyes kérdéseket hogyan kell felfogni, minő csoportonként feldolgozni s a feldolgozásban mire kell a fősúlyt fektetni. A «Tanulók Lapja» felöleli az egész iskolai életet, s mindazt, a mi a tanuló ifjura nézve hasznos, érdekes, tanulságos. Azt a czélt tűzi maga elé a «Tanulók Lapja», hogy benne a kis diáktól kezdve az érettségire készülő ifjuig mindenki találjon valamit, a mit szellemi hasznára nézve értékesíthet.

A ki ismeri a «Tanulók Lapja» első évfolyamát, azt bizonyára kellemesen fogja meglepni az az újítás, melyet tapasztal. Nem a lap iránya változik, hanem csak az alakja, a mennyivel az eddiginél nagyobb lesz, s megjelenési módja, **a mennyiben míg eddig havonként kétszer jelent meg, most minden vasárnap olvasni fogja a tanuló ifjuság** s olvasni fogja annál szivesebben, mivel a lap **czikkeit tanárok fogják írni**, akik legjobban tudják, mire van szüksége az ifjuságnak; a kik szeretik őt, a kik a jónak legjavát fogják nyújtani, s ez által **a lapot irodalmi színvonalra emelik.**

Gondoskodunk arról, hogy az erkölcsös, tanulságos elbeszélések s költemények mellett irodalomtörténeli ismereteket bővítő közleményeket, irodalmi feladványokat, egyes themák vázlatait, tudományos apróságokat, földrajzi, történeli, számtani s természettudományi kérdéseket tár-

gyaló feladatokat, fizikai kísérleteket, közéletünk, főleg a tanárvilág előkelőinek életrajzeit magukban foglaló czikkeket olvasson az ifjuság, a mely a kiválók, jelesek példáin lelkesülve készüljön az egykor reá várakozó nemes hivatására.

Hogy munkakedvét fokozzuk s önképzesét elősegítsük, minden negyedévben **több aranyból álló pályadíjakat tűzünk ki**, s az általunk minden számban közlendő feladatok megfejtőit is értékes könyvekkel jutalmazzuk.

E mellett külön rovatot nyitunk, melyben előfizetőinknek tudományos dolgokra vonatkozó kérdéseire felvilágosítással szolgálunk.

Irodalmi rovatunkban a legjobb ifjusági munkákat ajánljuk s a hozzánk beküldött művek tartalmáról referálunk.

«Vegyesek» rovatunkban közlésezzük az Önképző-körök működéséről szóló jelentéseket, s mindazt, a mi a tanuló ifjuságot érdekelheti.

Azon meggyőződéssel adom kezetekbe a «Tanulók Lapja» új évfolyamának első számát, hogy felismerve a lapnak rátok nézve értékes voltát, tehetségtekhez képest pártolni fogjátok, mint oly ifjusági közlönyt, minőnek hiányát régen éreztétek.

Dr. RUPP KORNÉL

főgymn. tanár

a «Tanulók Lapja» szerkesztője.

Szerkesztői üzenetek.

Karácsonyi Ilma, Eger. Azt kérdezi, miért nem folytatjuk az Arany János műveinek olesó kiadásáról szóló jegyzék közlését. Erre csak Ráthék tudnának megfelelni, a kik az illető ifjusági könyvet nem küldik meg szerkesztőségünknek. Könyvkiadó czégeket nem ajánlunk, mert először is az egyes munkákat minden könyvkereskedésben meg lehet kapni, ha nem volna meg, megrendeli a könyvkereskedő; másodsor az «Irodalom» rovatunkban lelkiismeretesen beszámlolunk minden olyan könyvről, amit a szerkesztőségbe beküldenek. — Varsányi Ferencz, Szeged. Mint látja, van pályatétel elég, csak aztán jó pályázat is legyen. Pályázni csak előfizetőnek lehet, ki e czélt köteles egy czimszalagját mellékelni a pályaműhöz. Régebben hirdett pályázatunk érvényben marad s arról a jelzett időben be fogunk számolni. — Dr. Boros G. tanár urnak, N.-Szeben. Végtelenül lekötöztetett szives ajánlatával. Köszönöm. — Dr. Kardos Albert tanár urnak Debreczen. Szives válaszát küldött levelünkre régen vár-

juk. — Dr. Horváth Cyrill tanár urnak, Eger. Nem kaplatnék valamit? Semmi hír felőled. — Czapáry László tanár urnak, Székesfehérvár. Az ígért dolgozatokat várom. — Bogdány G. A beküldött előfizetési pénzekhez annyit kell küldenie, a mennyi a negyedévi előfizetési árat kiegészíti. — Balás J. N.-Bánya. Levelező lapot íratunk. — Kaltenecker K. Levelező lapja nem jutott el hozzánk. — Gondos Ignác. Így nem közölhetjük. Öntse elbeszélő formába, a mint az eddigi számoknál látja. — Berkovics Miklós. Írja meg melyik iskola hányadik osztályába jár. — Lövy Soma. Igemis még kapható. — Balázs Jenő. Kérjük azokat az ígért apróságokat. — Havas N. Elküldöttük. Kérjük a hat kr-t bélyegeken beküldeni. — Kürthy Sándor. Trenesen. Az újévi gratulációt köszönjük. Mint látja, jó kívánatai hamar teljesültek: a Tanulók Lapja szebb, nagyobb s heti lap lett. Hogy lesz-e annyi előfizetőnk, a mennyit maga kíván, majd elvállik. Ha sok olyan buzgó olvasója lesz a Tanulók Lapjának, mint maga, kedves ifju barátunk, akkor hiszszük, hogy rövid idő múlva nem lesz széles Magyarországon gymnasium, reál- és polgáriiskola, hol nem lennének olyan kedveit hűveink, mint a minő a treneséni gymnasium harmadik osztályában Kürthy Sándor. — Kákonyi S. Budapest. Az önképző körök működéséről szóló jelentések közlése már csak azért is érdekes, mert ezekből azok működési menetéről összehasonlításokat tehetünk. A jelentések beküldőinek a postaköltséget szivesen megtérítjük. A pénzt, mihelyt a közlemény megjelent, azonnal elküldjük az illetőnek. Tehát: csak tessék beküldeni.

Képtalány.

Megfejtését a megfejtők neveivel együtt, a 3. számban közöljük. A megfejtők között értékes könyvet sorsolunk ki.

Érintkezés.

Kérdések.

Van-e valakinek eladó vagy elcserélendő régisége vagy régi pénze? Ha igen; az illető legyen szives írja meg nekem, mivel én szenvedélyes régiség-és régipénzgyűjtő vagyok. Veszek és cserélek régiségeket és régi pénzeket.

gróf Teleki Domonkos,
Budapest, III., Városmajor-u. 23.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiunai tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és
könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG

Budapest, IX., Lónyai-utca 9.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvétetnek és jutányosan számíttatnak.

ERÓDI BÉLA Dr.

— a budapesti tankerület főigazgatója. —

A magyar tanügyi világ egyik legkiválóbb alakja *Erődi Béla* dr. Hosszú idő óta veszi ki részét azokból a jelentőséges mozgalmakból, melyeknek ezéja a magyar nemzet nevelés-ügyét felvirágoztatni. Azokban a nagy haladásokban, melyek a legutóbbi évek alatt történtek, sok munkálkodás jutott ki *Erődi Béla* dr.-nak. A

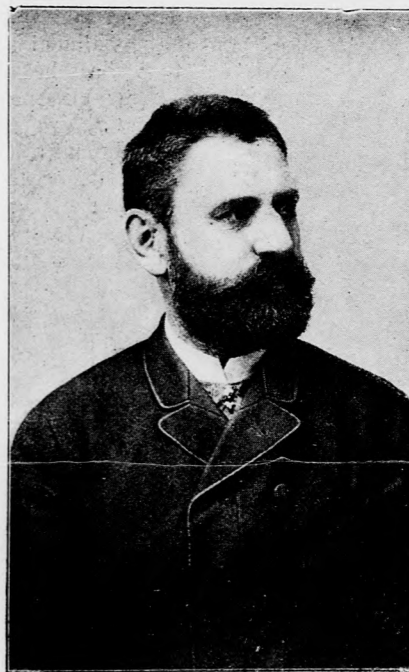
Nyugateurópai utazásain volt alkalma megismerkedni mindazokkal a tanügyi intézményekkel, melyeknek berendezése nálunk is nagy lépéssel vinné előre a nevelés-ügyet.

Mikor a budapesti tankerület főigazgatója, Lutter Nándor meghalt, Csáky Albin gróf miniszter figyelme

mindjárt *Erődi Béla* felé fordult, midőn a megüresedett állás betöltéséről volt szó. A tankerületi főigazgatóság betöltésénél nem is jött más jelölt tekintetbe, mint *Erődi Béla* dr. *Erődi Béla* dr. még aránylag fiatal ember. 1846-ban született Maros-Torda megyében, Szász-Régenben. Elvégezvén egyetemi tanul-

mányait, a budapesti VIII. kerületi községi főreáliskola tanára lett. Itt hosszabb ideig tanárkodván, minthogy kitűnően értette és beszélt az olasz nyelvet és képességeiről a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban meggyőződtek, a fiúmei állami főgymnasium igazgatójává nevezték ki. Nemsokára azonban a kolozsvári tankerület főigazgatójává lőn. Mikor pedig 1881-ben megalapított a Ferencz József nevelő intézet, ennek élére helyezte *Erődi Bélát* a királyi kegy és a miniszteri elismerés. 1892-ben pedig a budapesti tankerület főigazgatójává lett, megtartva továbbra is az említett intézet vezetését.

Erődi Béla dr.-nak kiváló

Erődi Béla

Felhívás előfizetésre.

A „*Tanulók Lapja*”, mint olvasóink a jelen számból meggyőződhetnek, 1895-ik év január 1-étől kezdve lényeges változáson ment keresztül. Újévtől kezdve ugyanis a lap az eddigi szerkesztő vezetése mellett a „*Kosmos*” műintézet irod. részvénytársaság kiadásában jelenik meg. Az előkelő intézet minden igyekezettel rajta lesz, hogy a „*Tanulók Lapja*” amellet, hogy még az eddiginél is gazdagabb tartalommal jelenjék meg, egyúttal kiállítása is fényesebb, tetszetősebb legyen, mint eddig volt.

Emellet elhatározta a «*Kosmos*» részvénytársaság, hogy az eddig kéthetenként megjelent „*Tanulók Lapja*” a jövőben

HETI LAP

legyen. Olvasóink tehát abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy a „*Tanulók Lapja*”-t ezentul minden vasárnapon olvashatják.

Különös gondot fordít majd a kiadó vállalat a lap illusztrációira is, mint ezt az olvasó már a jelen számunkon tapasztalhatja.

A lap előfizetőinek egy

értékes meglepetéssel

is kedveskedik az új kiadó. Összes előfizetőinek ugyanis havonként rendkívüli melléklet gyanánt egy nagy ívet és egy gyönyörű

színes képet

kapnak abból a nagyszabású történeti műből, melyet

— **KADA ELEK** —

jeles írónk írt. Egy gyönyörűen illusztrált

Magyarok története

ez, melyből havonként egy ívet küldünk és egy színes nagy képet. Előfizetőink ilyenformán rövid idő alatt

egy igazi diszmunka

birtokában lesznek.

A «*Kosmos*» műintézet, mely azt akarja, hogy a *Tanulók Lapját* minden tanuló olvassa, ezenkívül még sok érdekes meglepetéssel fog előfizetőinek kedveskedni.

Felhívjuk tehát a tanuló ifjúságot, hogy a saját közlönyét a *Tanulók Lapját* a lehető legszélesebb körökben terjeszteni sziveskedjék, mert csakis így válhatik lehetővé, hogy e közlöny minél gazdagabb és minél érdekesebb tartalommal jelenjék meg.

A *Tanulók Lapja* előfizetési ára:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Az előfizetési pénzek minden a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a «*Kosmos*» műintézethez, a «*Tanulók Lapja*» kiadóhivatalába (Budapest, Aradi-utca 8. sz.) küldendők.

Mutatványszámot bárkinek ingyen küld a

„**TANULÓK LAPJA**” kiadóhivatala.
Budapest, VI., Aradi-utca 8.